

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Welsh Cancer Intelligence and Surveillance Unit
Uned Deallusrwydd a Gwyladwriaeth Cancer Cymru

www.wcisu.wales.nhs.uk

MEDI 2015

PROFFIL CANSER YR YSGYFANT
CLWSTWR MEDDYGAETH TEULU
BWRDD IECHYD PRIFYSGOL BETSI CADWALADR

UN O GYFRES O SAITH PROFFIL BWRDD IECHYD

Tîm y prosiect

Rebecca Thomas, Tamsin Long, Gareth Davies a Martin Holloway

Grŵp cyfeirio

Ceri White, Helen Crowther, Joan Wilding, Karen Gully, Siôn Edwards, Richard Neal, Sean Young, John Lucy, Anne Thomas, Fiona Porter, Janet Warlow a Dyfed Wyn Huws

Diolchiadau

Diolch yn arbennig i holl staff Uned Deallusrwydd a Gwyliadwriaeth Canser Cymru, yn enwedig y tîm cofrestru. Hebddynt ni fyddai'r data a ddefnyddir yn yr adroddiad hwn yn cael eu cynhyrchu.

Diolch i'r bobl ganlynol am eu cyfraniad at y cyhoeddiad hwn: Julie Howe, Ciarán Slyne, Lloyd Evans, Rhian Hughes, Tracy Price, Leon May, Tim Hughes a Linda Bailey

Teitl: Proffil Canser yr Ysgyfaint Clystyrau Meddygon Teulu - Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr

Dyddiad: Cyhoeddwyd ar 17 Medi 2015

ISBN: 978-1-910768-13-6

Cyswllt:

Uned Deallusrwydd a Gwyliadwriaeth Canser Cymru (WCISU)

16 Ffordd yr Eglwys Gadeiriol

Caerdydd

CF11 9LJ

E-bost: wcu.stats@wales.nhs.uk

Gwefan: www.uggcc.wales.nhs.uk

© 2015 Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru

Gellir atgynhyrchu deunydd a gynhwysir yn y ddogfen hon heb ganiatâd ymlaen llaw ar yr amod y gwneir hynny'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol.

Dylid cydnabod Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Mae'r hawlfraint o ran y trefniant teipograffyddol, y dylunio a'r diwyg yn eiddo i Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Canllaw i ddefnyddio'r adroddiadau clystyrau meddygon teulu

Dyma'r darn cyntaf o waith yr ydym wedi'i gynhyrchu ar lefel clwstwr meddygon teulu, ond y trydydd cynnyrch gan Iechyd Cyhoeddus Cymru. Cyhoeddodd Arsyllfa Iechyd Cyhoeddus Cymru (yr Arsyllfa) Broffiliau Clystyrau Meddygon Teulu ar gyfer 2013 yn ôl bwrdd iechyd yng Nghymru ym mis Mawrth 2014. Mae hyn yn cynnwys dadansoddiad disgrifiadol o'r boblogaeth sydd wedi cofrestru gyda meddyg teulu a gwybodaeth am glefydau cronig hefyd ar gyfer nifer o gyflyrau sy'n cael effaith fawr ar wasanaethau megis clefyd rhwystrol cronig yr ysgyfaint, asthma a diabetes (<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/922/tudalen/67724>). Caiff ei ategu gan daenlenni rhyngweithiol (<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/922/tudalen/67884>). Yn ddiweddarach aeth yr Arsyllfa ymlaen i gyhoeddi proffiliau poblogaeth newydd ar gyfer practisau cyffredinol newydd ym mis Mehefin 2015 ar safle mewnwyd GIG Cymru (<http://howis.wales.nhs.uk/sitesplus/922/news/52499>), a oedd yn cynnwys lefel practis meddyg teulu.

Yn yr adroddiad hwn, nid ydym yn bwriadu dyblygu'r dadansoddiad disgrifiadol a gynhyrchwyd gan yr Arsyllfa ond yn hytrach dangos mynychder canser yr ysgyfaint a'r cyfraddau goroesi fesul clwstwr meddygon teulu o ran rhyw, oedran, amddifadedd a cham y clefyd adeg y diagnosis.

Mae'r holl siartiau a thablau yn yr adroddiad hwn (heb gynnwys y tablau ar nifer y bobl sy'n ysmegu) yn seiliedig ar drigolion Cymru sydd wedi cael diagnosis o ganser yr ysgyfaint yn ystod y cyfnod 2009-2013 ac sydd wedi cofrestru gyda meddyg teulu yng Nghymru. Dangosir pob cyfradd mynychder fesul 100,000 o'r boblogaeth.

Er mwyn aseinio cwintel amddifadedd ardal neu hanner amddifadedd ardal, defnyddiwyd maes incwm Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2014 (MALIC14). Yn ystod y prosiect hwn, canfuwyd gwall ym maes incwm MALIC14 oherwydd bod rhywfaint o ddata ar gredydau treth wedi'i hepgor yn ddamweiniol. Dyma'r maes a ddefnyddir gan WCISU i aseinio cwintel amddifadedd neu hanner amddifadedd. Nododd Llywodraeth Cymru fod y gwall wedi achosi i ychydig dros 10 y cant o ardaloedd cynnyrch ehangach haen is (LSOAs) symud rhwng degraddau, gyda dim ond un LSOA yn symud mwy nag un dengradd (<http://gov.wales/docs/statistics/2015/150812-wimd-2014-revision-notice-en.pdf>).

Dylid nodi nad oes gan glystyrau Meddygon Teulu ffiniau ffisegol gan eu bod yn seiliedig ar restrau grwpiau o bractisau yn hytrach na grwpiau o ardaloedd preswyl ac felly, nid oes modd eu cymharu â gwybodaeth a gynhyrchir ar sail ffiniau daearyddol.

Drwy'r adroddiad hwn, dim ond clystyrau o fewn Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yr ydym wedi'u cymharu.

Diffiniadau

Grwpiau oedran

Mae'r grŵp oedran iau yn yr adroddiad hwn yn cyfeirio at gleifion sy'n iau na 75 mlwydd oed adeg y diagnosis ac mae'r grŵp oedran hŷn yn cyfeirio at gleifion 75 oed a hŷn adeg y diagnosis.

Categoriâu camau

Caiff cancer cam cynnar ei ddiffinio fel yr achosion hynny sy'n cael diagnosis yng ngham un neu gam dau. Caiff cancer cam hwyr ei ddiffinio fel yr achosion hynny sy'n cael diagnosis yng ngham tri neu bedwar ac nid oes gan ganser ar gam anhysbys gam diffiniedig. Gweler www.wcisu.wales.nhs.uk am ragor o fanylion.

Cyfraddau syml a chyfraddau oedran-benodol

Caiff cyfraddau syml eu cyfrifo drwy gymryd cyfanswm nifer yr achosion a'u rhannu â chyfanswm y boblogaeth ar gyfer yr ardal ac nid ydynt yn ystyried faint o hen bobl neu bobl ifanc sy'n rhan o'r boblogaeth. Caiff cyfradd oedran-benodol ei chyfrifo drwy gymryd cyfanswm nifer yr achosion mewn grŵp oedran penodol (ac ardal benodol), a rhannu hynny â chyfanswm y boblogaeth yn y grŵp oedran (a'r ardal).

Cyfraddau wedi'u safoni yn ôl oedran a chyfraddau Ewropeaidd wedi'u safoni yn ôl oedran (CSOE)

Mae safoni yn ôl oedran yn addasu cyfraddau i ystyried faint o hen bobl neu bobl ifanc sy'n rhan o'r boblogaeth dan sylw. Pan fydd cyfraddau'n cael eu safoni yn ôl oedran, rydych yn gwybod nad yw gwahaniaethau yn y cyfraddau dros amser neu rhwng ardaloedd daearyddol yn adlewyrchu amrywiadau neu newidiadau yn strwythur oedran y boblogaeth yn unig. Mae hyn yn bwysig wrth edrych ar gyfraddau cancer oherwydd mae cancer yn effeithio ar bobl hŷn yn bennaf. Drwy'r adroddiad hwn rydym yn defnyddio Cyfraddau Ewropeaidd Wedi'u Safoni yn ôl Oedran (CSOE) gan ddefnyddio Poblogaeth Safonol Ewropeaidd (ESP) 2013 oni nodir fel arall.

Arwyddocâd ystadegol (a fynegir yn yr adroddiad hwn gyda chyfyngau hyder (CH) o 95%)

Os yw'r gwahaniaeth mewn cyfraddau goroesi rhwng poblogaethau yn ystadegol arwyddocaol, mae'n golygu bod y gwahaniaeth yn annhebygol o fod wedi digwydd ar hap yn unig, ac y gallwn fod yn fwy hyderus ein bod yn gweld 'gwir' wahaniaeth. Yn yr adroddiad hwn rydym yn defnyddio'r torbwynt mympwyol confensiynol o lai na 5% o siawns i olygu ystadegol arwyddocaol. Nid yw'r ffaith bod gwahaniaeth yn ystadegol arwyddocaol o reidrwydd yn golygu ei fod yn fawr neu'n bwysig – gall hynny ddibynnu ar ein barn a ffactorau eraill.

Cyfraddau Goroesi Cymharol

Mae hyn yn ffordd o gymharu cyfraddau goroesi pobl sydd â chlefyd penodol - yn ein hachos ni, cancer - gyda chyfradd oesoedd'r boblogaeth yn gyffredinol, dros gyfnod penodol o amser. Caiff ei gyfrifo drwy rannu canran y cleifion sy'n dioddef o'r clefyd sy'n dal yn fyw ar ddiwedd y cyfnod o amser (e.e. un neu bum mlynedd ar ôl diagnosis) â chanran y bobl yn y boblogaeth gyffredinol o'r un rhyw ac oedran sy'n fyw ar ddiwedd yr un cyfnod. Mae'r gyfradd oesoedd gymharol yn dangos a yw'r clefyd yn byrhau bywyd. Rydym yn defnyddio cyfradd oesoedd gymharol yn yr adroddiad hwn.

Cynnwys

Cynnwys	5
Crynodeb	7
Cyflwyniad	9
1 Mynychder canser yr ysgyfaint.....	15
Canfyddiadau allweddol	15
a) Yn ôl rhyw	16
b) Yn ôl oedran	20
c) Yn ôl amddifadedd	21
ch) Yn ôl amddifadedd ac oedran	24
2 Mynychder canser yr ysgyfaint yn ôl cam adeg y diagnosis.....	26
Canfyddiadau allweddol	26
a) Yn ôl rhyw	27
b) Yn ôl oedran	30
c) Yn ôl amddifadedd	33
3 Cyfraddau goroesi canser yr ysgyfaint.....	36
Canfyddiadau allweddol	36
a) Yn ôl rhyw	37
b) Yn ôl oedran	39
c) Yn ôl amddifadedd	41
ch) Yn ôl amddifadedd ac oedran	43
4 Cyfraddau goroesi canser yn ôl cam	44
Canfyddiadau allweddol	44
a) Yn ôl rhyw	45
b) Yn ôl oedran	48
c) Yn ôl amddifadedd	49
Cyfeiriadau.....	50
Atodiad 1 - Cyfrifiadau ar gyfer mynychder canser yr ysgyfaint.....	52
Atodiad 2 - Nifer yr achosion a marwolaethau ar gyfer goroesi canser yr ysgyfaint.....	54

Crynodeb

Canser yr ysgyfaint yw un o'r mathau mwyaf cyffredin o ganser yng Nghymru ac mae'n dangos yr anghydraddoldebau ehangaf. Mae'r mynychder ymysg menywod yng Nghymru yn cynyddu'n gyflym ac mae ymhlith yr uchaf yn Ewrop. Ymysg dynion mae'n parhau i leihau. Mae'r bwlch rhwng nifer fawr yr achosion yn yr ardaloedd â'r amddifadedd mwyaf a'r cyfraddau is yn yr ardaloedd â'r amddifadedd lleiaf yn ehangu.

Mae'r nifer sy'n goroesi canser yr ysgyfaint yn fach. Mae tua 70 y cant o bobl yn marw o fewn blwyddyn o gael diagnosis yng Nghymru. Ein cyfraddau goroesi yw'r isaf yn Ewrop bron¹. Mae gan bobl sy'n cael diagnosis yn 75 oed a hŷn ac sy'n byw yn yr ardaloedd â'r amddifadedd lleiaf yng Nghymru gyfraddau goroesi gwell na phobl yn yr ardaloedd â'r amddifadedd mwyaf. Mae'r cyfraddau goroesi'n gwaethygu yn sgil cynnydd mewn amddifadedd ar gyfer diagnosis ar gam cynnar yn unig, ond mewn camau eraill mae'r cysylltiad yn aneglur². Waeth beth yw amddifadedd ardal, ceir amrywiad daearyddol. Mae rhai ffactorau allweddol sy'n gysylltiedig â chyfraddau goroesi gwaeth yn cynnwys diagnosis o gam hwyr a henaint. Mae dros 70 y cant yn goroesi flwyddyn os cânt ddiagnosis y cam cynharaf, ond mae'r rhan fwyaf o achosion - tua dwy ran o dair - yn cael diagnosis o gamau hwyr neu pan fydd rhywun farw. Gwyddom yn sgil archwiliadau canser yr ysgyfaint cenedlaethol mai cyfran fach o gleifion canser yr ysgyfaint sy'n cael triniaeth ddiffiniol yng Nghymru³.

Mae poblogaeth Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yn dilyn tueddiadau tebyg i epidemiolog genedlaethol canser yr ysgyfaint, gyda rhai nodweddion nodedig. Mae ganddo'r drydedd gyfradd mynychder uchaf o blith y byrddau iechyd. Fodd bynnag, mae hyn yng nghyd-destun y ffaith bod mynychder yng Nghymru yn gymharol uchel yn Ewrop, a Betsi Cadwaladr sydd â'r bwlch amddifadedd ehangaf ond un o blith yr holl fyrddau iechyd o ran mynychder ymysg dynion. Mae cyfradd mynychder syml yr achosion o ganser yr ysgyfaint yn amrywio'n eang rhwng clystyrau yn ardal Betsi Cadwaladr – ar gyfer menywod, mae'r gyfradd uchaf yn fwy na dwbl y gyfradd isaf. Ymysg menywod 75 oed a hŷn y gwelir yr amrywiad ehangaf o ran mynychder.

Er mai diagnosis ar gam hwyr yw'r mwyaf cyffredin yn yr holl fyrddau iechyd ac eithrio Powys, mae'r gyfran yn ardal Betsi Cadwaladr bron dri phwynt canran yn is na Chymru. Mae cyfran yr achosion cam anhysbys yn ystadegol arwyddocaol uwch na chyfradd Cymru^a. Mae dosbarthiad y camau yn amrywio'n sylweddol ar draws y clystyrau, ac mae canlyniadau chwe chwstwr yn ystadegol arwyddocaol wahanol i ganlyniadau ardal Betsi Cadwaladr yn ei chyfanrwydd.

Yn ardal Betsi Cadwaladr y mae'r gyfradd oroesi uchaf o blith y byrddau iechyd ond, wrth gwrs, mae'n rhaid inni gofio bod gan Gymru gyfradd oroesi isel o gymharu â'r rhan fwyaf o wledydd Ewrop. Yn gyffredinol, ni welir unrhyw duedd yn ôl amddifadedd, fodd bynnag, pan ystyrir oedran, mae'r cyfraddau goroesi'n well ymysg y grŵp oedran hŷn sy'n byw mewn ardaloedd â'r amddifadedd lleiaf. Mae'r gyfradd oroesi'n is yn y grŵp oedran hŷn yn y rhan fwyaf o glystyrau yn ardal Betsi Cadwaladr. Mae'r gyfradd oroesi yn ardal Betsi Cadwaladr yn ystadegol arwyddocaol uwch ar gyfer canser cam hwyr o gymharu â Chymru gyfan.

Mae goblygiadau ein hadroddiad ar gyfer clystyrau Betsi Cadwaladr yn glir. Awgryma'r cymariaethau yn rhyngwladol ac o fewn Cymru y gall cyfraddau mynychder is, llai o anghydraddoldeb a chyfraddau goroesi gwell fod yn bosibl ar lefel chwstwr. Er bod amrywiadau rhwng clystyrau o ganlyniad i niferoedd bach yn aml yn ein rhwystro rhag

---

^a Ceir cyfran uchel o ganser cam anhysbys mewn achosion trawsffiniol lle y caiff pobl eu trin y tu allan i Gymru ac nid oes unrhyw wybodaeth am y cam yn cael ei derbyn gyda'u cofrestrriad canser. Mae hyn yn effeithio'n bennaf ar fwrdd iechyd Powys ac i raddau llai ar fwrdd iechyd Betsi Cadwaladr.

dod i gasgliadau ystadegol cadarn, gall dehongli manylach gyda gwybodaeth leol arbenigol a thrwy ystyried Cymru a'r cyd-destun rhyngwladol ychwanegu at y ddealltwriaeth o'n canfyddiadau ar lefel clwstwr. Mae nifer y bobl sy'n ysmegu yng Nghymru wedi lleihau, ond gallai fod yn is, yn enwedig mewn ardaloedd o amddifadedd ac ymysg menywod. Mae ein hadroddiad yn bwrw rhywfaint o oleuni ar yr amrywiad mewn camau adeg y diagnosis ac mewn cyfraddau goroesi yn ôl cam mewn perthynas ag oedran, rhyw ac amddifadedd ar draws y clystyrau. Mae diagnosis cynharach a mynediad cyflym i driniaethau a allai fod yn iachaol, fel llawdriniaeth a radiotherapi, yn hanfodol i wella cyfraddau goroesi. Rydym yn gobeithio y gall ein hadroddiad gyfrannu at adolygiadau lefel clwstwr o achosion o ganser yr ysgyfaint a mynd i'r afael ag anghydraddoldebau o ran mynychder a'r cyfraddau goroesi gwael yng Nghymru.

Cyflwyniad

Mynychder cancer yr ysgyfaint

Canser yr ysgyfaint yw un o'r pedwar cancer mwyaf cyffredin yng Nghymru a'r cancer mwyaf cyffredin ledled y byd. Dyma'r cancer mwyaf cyffredin sy'n arwain at farwolaeth yn yr Undeb Ewropeaidd. Yng Nghymru, mae'n gyfrifol am fwy o farwolaethau bob blwyddyn na chanser y fron a chanser y colon a'r rhefr gyda'i gilydd.

Mae'r rhan fwyaf o achosion o ganser yr ysgyfaint yn ganser yr ysgyfaint nad yw'n ganser celloedd bach. Ar gam cynnar, mae'n bosibl ei iachau neu gellir gwella'r siawns o oroesi drwy lawdriniaeth a/neu radiotherapi. Fodd bynnag, ar hyn o bryd, mae'r rhan fwyaf o bobl yng Nghymru yn cael diagnosis o gam hwyr neu pan fyddant farw.

Cyfradd mynychder cancer yr ysgyfaint ymysg menywod yng Nghymru yw'r uchaf ond dau o blith 40 o wledydd Ewrop⁴. Mae'r gyfradd ymysg dynion yn uwch nag mewn 11 o'r 40 gwlad. Ni ellir anwybyddu mynychder cancer yr ysgyfaint unrhyw le yng Nghymru.

Mae nifer blynyddol yr achosion a'r gyfradd mynychder yn cynyddu ymysg menywod yng Nghymru, yn enwedig ymysg menywod hŷn. Dros gyfnod o ddeng mlynedd, mae'r ffigurau blynyddol wedi aros yn debyg ymysg dynion, ond maent wedi cynyddu fwy na thraean ymysg menywod. Ar y cyfan, cynyddodd y niferoedd ddeg y cant. Mae nifer blynyddol yr achosion ymysg menywod yn araf agosáu at nifer yr achosion ymysg dynion erbyn hyn. Yng Nghymru yn 2013, roedd 1343 o achosion newydd ymysg dynion a 1075 ymysg menywod. Gwelwyd tua dwy ran o dair o'r achosion ymysg pobl rhwng 60 a 79 oed, roedd ychydig dros ddeg y cant ymysg y rhai o dan 60 oed, a chwarter yr achosion ymysg pobl 80+ oed.

Ffactorau risg

Ysmygu (gan gynnwys mwg tybaco amgylcheddol neu ysmygu goddefol) sy'n gyfrifol am y rhan fwyaf o'r achosion o ganser yr ysgyfaint, felly mae modd ei atal i raddau helaeth drwy reoli tybaco'n effeithiol a thrwy fynd i'r afael â ffactorau risg addasadwy eraill. Gall fod yn gyfrifol am dros 90 y cant o achosion ymysg dynion ac oddeutu 78 y cant ymysg menywod⁵. Yn Arolwg Iechyd Cymru 2013⁶, hunangofnododd 21 y cant o oedolion 16 oed neu hŷn eu bod yn ysmygu bob dydd neu'n achlysurol. Mae rhagor o fanylion yn nhabl 2. O gymharu, adroddodd y Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd (OECD)⁷ fod 14 y cant o oedolion yn ysmygu bob dydd yn Sweden yn 2010. Mae gan y cyfraddau ysmygu hyn oblygiadau ar gyfer y dyfodol, ond mae mynychder cancer yr ysgyfaint a welir heddiw yn adlewyrchu'r patrymau ysmygu yn y 1970au, yr 80au a'r 90au cynnar – cyrhaeddodd y cyfraddau ysmygu sigarêts ymysg dynion uchafbwynt yn y 1940au, ond cyrhaeddodd y cyfraddau ymysg menywod uchafbwynt ddiwedd yr 1980au, pan oedd y bwlch rhwng dynion a menywod yn lleihau.

Rydym yn amcangyfrif ymysg ysmygwyr a phobl nad ydynt yn ysmegu yng Nghymru, y gwneir diagnosis o tua 36 o achosion newydd o ganser yr ysgyfaint bob wythnos o ganlyniad i effeithiau mwg tybaco, a naw yr wythnos oherwydd ffactorau eraill fel nwy radon ymbelydrol sy'n digwydd yn naturiol, dod i gysylltiad ag asbestos a llygredd aer oherwydd trafndiaeth⁴.

Ar wahân i'r risg o fesothelioma yn sgil asbestos, mae'r risg o ganser yr ysgyfaint sy'n gysylltiedig ag asbestos hefyd yn eithaf uchel, ond dim ond pobl mewn galwedigaethau penodol a ddaeth i gysylltiad ag ef, ynghyd â'u priod neu bartneriaid yn y cartref – mae ysmegu yn cynyddu'r risg o ganser yr ysgyfaint yn sgil asbestos yn sylweddol. Mae'r risg yn sgil radon yn gymedrol, ond yn cynyddu yn sgil mwy o amlygiad i radon mewn cartrefi a gweithleoedd – mae'r risg yn uwch o lawer ymysg ysmygwyr, a gall llawer o bobl ddod i gysylltiad â'r ddau. Oherwydd daeareg Cymru, mae sawl rhan o'r wlad yn gorwedd mewn ardaloedd sydd wedi'u heffeithio gan radon. Mae'r risg yn sgil llygredd aer sy'n cynnwys gronynnau mân yn yr awyr agored yn gymedrol, ond yn cynyddu gyda mwy o lygredd, yn bennaf yn deillio o drafnidiaeth - gall llawer o bobl ddod i gysylltiad ag ef ac mae llygredd gronynnol sy'n gysylltiedig â thraffig yn cynyddu.

Mae cysylltiad hefyd rhwng llwch silica a'r risg o ganser yr ysgyfaint lle mae cysylltiad hirdymor â llwch silica wedi achosi silicosis yn yr ysgyfaint, ond nid yn sgil dod i gysylltiad â llwch silica yn unig. Arferai silicosis fod yn gyffredin yng Nghymru ymysg glowyr a chwarelwyr llechi.

Amddifadedd a mynychder canser yr ysgyfaint

Canser yr ysgyfaint sydd â'r cysylltiad cryfaf ag amddifadedd o'r holl fathau mwyaf cyffredin o ganser, yn bennaf oherwydd y cysylltiad ag ysmegu a diwydiannau'r gorffennol. Gwneir diagnosis o dros ddwywaith cymaint o achosion newydd o ganser yr ysgyfaint bob blwyddyn yn yr ardaloedd yn y pumed â'r amddifadedd mwyaf yng Nghymru o gymharu â'r pumed â'r amddifadedd lleiaf. Mae graddiant y gyfradd mynychder hefyd yn cynyddu'n sylweddol o'r ardaloedd â'r amddifadedd lleiaf i'r ardaloedd â'r amddifadedd mwyaf – mae'r gyfradd tua dwy a hanner gwaith yn uwch yn yr ardaloedd yn y pumed â'r amddifadedd mwyaf o gymharu â'r ardaloedd yn y pumed â'r amddifadedd lleiaf. Mae'r bwlch hwn yn y gyfradd mynychder rhwng yr ardaloedd â'r amddifadedd mwyaf â'r ardaloedd â'r amddifadedd lleiaf wedi cynyddu mwy na chwarter mewn deng mlynedd.

Cyfraddau goroesi gwael ond posibilrwydd o wella

Mae cyfraddau goroesi canser yr ysgyfaint yn wael o gymharu â'r rhan fwyaf o fathau cyffredin eraill o ganser. Mae tua 70 y cant o'r holl bobl sydd â chanser yr ysgyfaint yng Nghymru yn marw o'r clefyd o fewn blwyddyn.

Y cyfraddau goroesi cymharol ar gyfer canser yr ysgyfaint yng Nghymru yw'r'r isaf bron yn Ewrop – safle 28 o blith 29 o wledydd yn yr astudiaeth Eurocare¹. Mae'r cyfraddau goroesi canser yr ysgyfaint ar ôl blwyddyn yng Nghymru gyda'r isaf o holl wledydd y DU, a hynny'n gyson² ar gyfer dynion a menywod – y cynnydd bach ers 1999 yw'r cynnydd lleiaf yn y DU.

Mae cyfraddau goroesi'n lleihau'n sylweddol gydag oedran. Ceir cysylltiad cryf rhwng cam canser yr ysgyfaint adeg y diagnosis a chyfraddau goroesi ar ôl blwyddyn. Mae modd iachau canser yr ysgyfaint neu wella'r cyfraddau goroesi os gwneir diagnosis cynnar ohono, ond mae llawer o ffactorau eraill yn chwarae rhan yn ogystal â diagnosis cynnar.

Mae'r rhan fwyaf o bobl yng Nghymru yn cael diagnosis o gam hwyr o'r clefyd neu pan fyddant farw, ond mae 17 y cant yn cael diagnosis o gam cynnar (cam 1 a cham 2), pan fydd modd gwella'r clefyd drwy lawdriniaeth a radiotherapi. Mae'r ffigurau hyn yn amrywio rhwng poblogaethau byrddau ieuchyd.

Yn gyffredinol, prin yw'r amrywiad mewn cyfraddau goroesi fesul ardal o amddifadedd, sy'n wahanol i'r anghydraddoldebau eang o ran mynychder. Fodd bynnag, mae gwahaniaethau mawr yn y cyfraddau goroesi ar gyfer achosion o ganser yr ysgyfaint cam cynnar y gellid o bosibl eu trin a'r cyfraddau ar gam hwyr, lle mae cyfraddau goroesi blwyddyn yng Nghymru yn 71 y cant ar gyfer achosion ar gam cynnar, ond dim ond 23 y cant ar gyfer achosion o ganser ar gam hwyr yng Nghymru.

Pwysigrwydd clystyrau meddygon teulu

Amlinellodd y *Rhaglen Lywodraethu*⁸ gamau gweithredu i gefnogi darparu gwasanaethau cyhoeddus effeithiol ac effeithlon i ddiwallu anghenion pobl Cymru. Yn gynyddol mae hyn yn golygu cynnwys pobl yn y gwaith o ddylunio a darparu gwasanaethau ar gyfer eu cymuned. *Gofynnodd Law yn Llaw at Iechyd*⁹ – y weledigaeth bum mlynedd ar gyfer y GIG yng Nghymru - i bob un o sefydliadau'r GIG weithio gyda'i gymuned a'i bartneriaid i gynllunio a datblygu gwasanaethau i wella ansawdd a sicrhau cynaliadwyedd. Yn y *Cynllun ar gyfer gwasanaeth gofal sylfaenol ar gyfer Cymru*¹⁰, amlygir cynllunio gofal yn lleol fel un o bum maes blaenoriaeth ar gyfer gweithredu arnynt.

Mae byrddau iechyd wedi datblygu trefniadau ar gyfer grwpiau bach o bractisau meddygon teulu, a elwir yn glystyrau meddygon teulu, i weithio ar y cyd i ddatblygu gwasanaethau yn y gymuned, gan wasanaethu poblogaethau sydd wedi' cofrestru gyda meddyg teulu o rhwng 25,000 a 100,000 o gleifion. Ar hyn o bryd mae 64 o glystyrau o'r fath yng Nghymru ac mae 14 ohonynt yn gysylltiedig â Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr. Bwriedir i'r dull hwn gynnwys yr holl wasanaethau lleol mewn ymateb cydgysylltiedig i ddiwallu'r angen drwy fodel iechyd cymdeithasol i hybu lles corfforol, meddyliol a chymdeithasol.

Cyhoeddwyd Proffiliau Clwstwr Meddygon Teulu 2013 gan Arsyllfa Iechyd Cyhoeddus Cymru¹¹ yn 2013 ac fe'u dilynwyd yn ddiweddarach gan *Broffiliau newydd ar gyfer poblogaeth practisau cyffredinol* ym mis Mehefin 2015 ar eu safle mewnwyd¹². Roeddent yn rhan o gudd-wybodaeth iechyd o ansawdd uchel gyda'r bwriad o lywio dadansoddiad lleol a phennu blaenoriaethau a helpu i ymgysylltu â chymunedau lleol wrth ddatblygu atebion priodol. Maent wedi bod yn sail i asesiadau o anghenion a chynlluniau gweithredu lleol.

Yn ogystal, nodwyd bod atal a chanfod canser yn gynnar yn Faes Blaenoriaeth Clinigol Cenedlaethol ar gyfer Ymarfer Cyffredinol yn 2014/15 a 2015/16, gan gydnabod y canlyniadau goroesi canser cymharol wael yng Nghymru o gymharu â'r gorau yn Ewrop. Gwneir dadansoddiad manwl drwy adolygiadau o achosion unigol i ymchwilio i oedi posibl mewn diagnosis a thriniaeth a nodi cyfleoedd ar gyfer gwella gwasanaethau, gan gynnwys ar gyfer achosion o ganser yr ysgyfaint. Caiff y gwaith hwn ei lywio gan yr hyn a ddysgir oddi wrth y Prosiect Partneriaeth Meincnodi Canser Rhyngwladol. Bwriedir i'n Proffiliau Canser yr Ysgyfaint Clystyrau Meddygon Teulu lywio'r broses hon hefyd.

Mae Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yn cynnwys yr 14 clwstwr meddygon teulu canlynol:

Tabl 1: Mae clystyrau Meddygon Teulu Betsi Cadwaladr yn cynnwys 114 o bractisau i gyd, pob un â baich amrywiol o ganser yr ysgyfaint

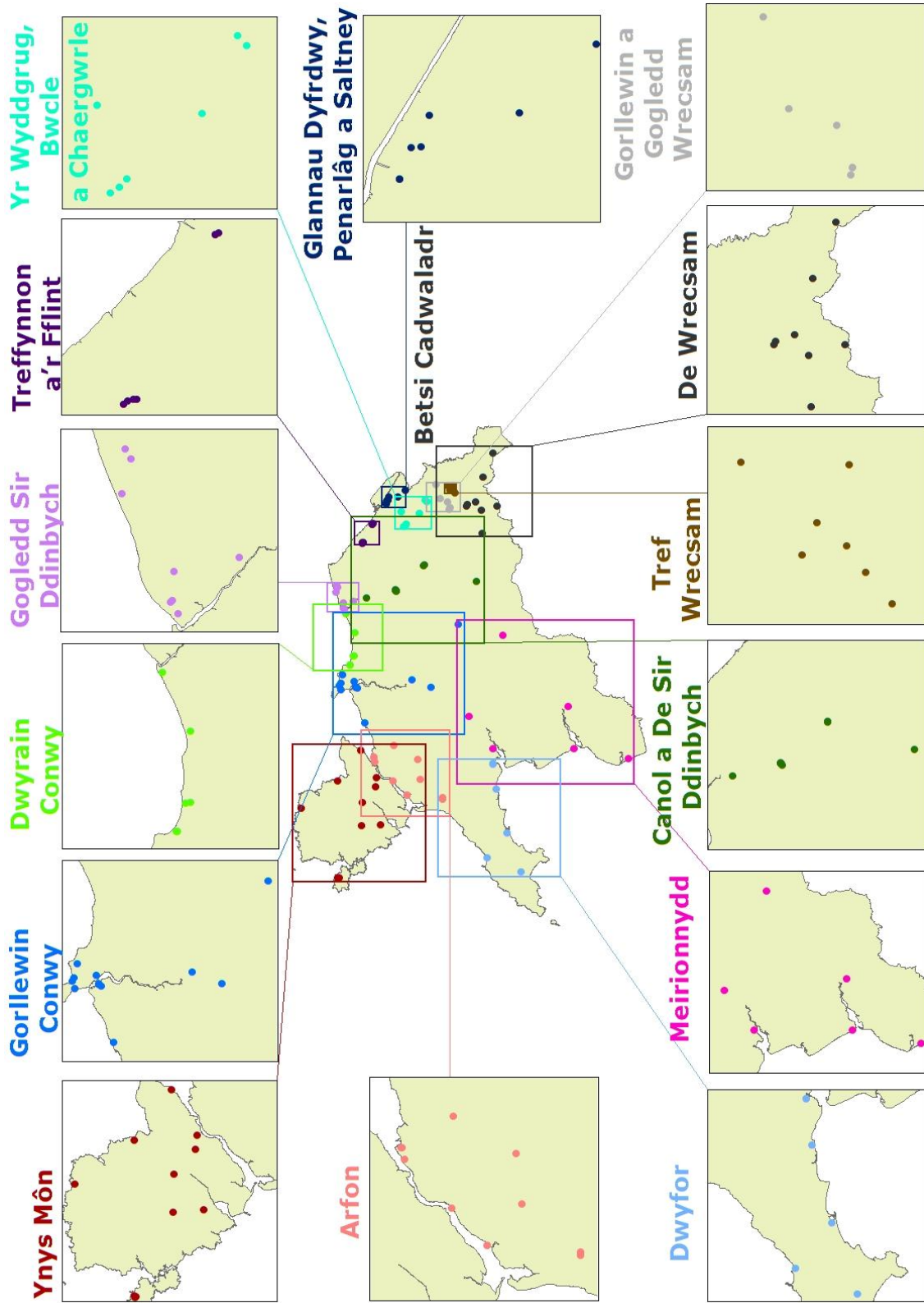
Clwstwr meddyg teulu	Nifer y practisau meddygon teulu	Maint cyfartalog y rhestr flynyddol ⁱ	Nifer cyfartalog yr achosion o ganser yr ysgyfaint bob blwyddyn	Cyfradd syml fesul 100,000 o'r boblogaeth
Arfon	12	68660	40	58.3*
Gorllewin a Gogledd Wrecsam	6	39479	27	69.4
Dwyfor	6	25217	18	71.4
Tref Wrecsam	7	51941	38	73.2
Canol a De Sir Ddinbych	8	42526	33	78.5
Yr Wyddgrug, Bwcle a Chaergwrle	8	48766	39	79.2
Ynys Môn	11	66202	53	80.4
Glannau Dyfrdwy, Penarlâg a Saltney	8	60556	49	81.2
De Wrecsam	8	47292	40	84.2
Treffynnon a'r Fflint	7	39163	34	85.8
Gorllewin Conwy	12	62892	54	86.2
Meirionnydd	6	32284	28	88.0
Dwyrain Conwy	7	54245	56	102.5**
Gogledd Sir Ddinbych	8	59217	63	105.7**
Cyfanswm	114	698440	572	81.9

ⁱ Cleifion Cymreig yn unig

* yn ystadegol arwyddocaol is na Betsi Cadwaladr ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Betsi Cadwaladr Wedi'u trefnu yn ôl cyfradd syml

Mae'r map canlynol yn dangos lle mae'r practisau ym mhob clwstwr:

Y meddygfeydd ym mhob clwstwr meddygon teulu yn ardal Betsi Cadwaladr

© Hawfraint y Goron a hawl cronfa ddata 2015. Arolwg Ordhans 100044810
 DS. Nodwch fod rhai practisau meddygon teulu yn goryffwrdd ac nad yw'r blychau yn cynrychioli'r ffin rhwng y clystyrau

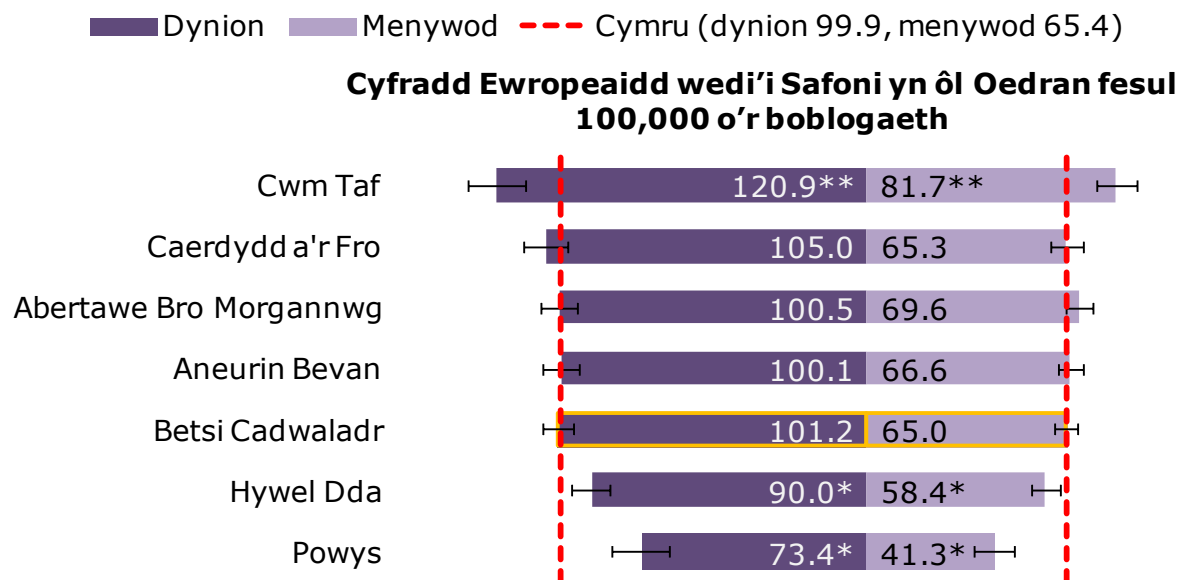
1 Mynychder canser yr ysgyfaint

Canfyddiadau allweddol

- Mae cyfradd mynychder canser yr ysgyfaint wedi'i safoni yn ôl oedran yn ardal Betsi Cadwaladr yn debyg i gyfradd yr achosion yng Nghymru ar gyfer y ddau ryw
- Ceir amrywiad eang yng nghyfradd mynychder syml canser yr ysgyfaint rhwng clystyrau yn ardal Betsi Cadwaladr. Ar gyfer menywod, mae'r gyfradd mynychder syml isaf yn Arfon yn llai na hanner y gyfradd uchaf yng Ngogledd Sir Ddinbych, ac mae'r ddwy gyfradd yn ystadegol arwyddocaol wahanol i'r gyfradd ar gyfer menywod yn ardal Betsi Cadwaladr
- Mae tuedd gyffredinol i gyfraddau mynychder canser yr ysgyfaint yng nghlystyrau Betsi Cadwaladr fod yn uwch ymysg dynion na menywod, gyda rhywfaint o amrywiad
- Ar gyfer y ddau grŵp oedran, mae gan fenywod yn y clwstwr â'r gyfradd mynychder uchaf o ganser yr ysgyfaint gyfraddau sy'n ystadegol arwyddocaol uwch na menywod yn ardal Betsi Cadwaladr ar gyfer pob grŵp oedran a thros ddwbl cyfradd y menywod yn y clwstwr â'r gyfradd mynychder isaf
- Er bod cyfraddau mynychder canser yr ysgyfaint mewn clystyrrau yn llawer uwch yn y grwpiau oedran hŷn na'r rhai iau, yn gyffredinol mae mwy o achosion yn digwydd ymysg y rhai o dan 75 mlwydd oed
- Mae'r gyfradd mynychder canser yr ysgyfaint yn cynyddu'n sydyn o'r ardaloedd â'r amddifadedd mwyaf yng Nghymru i'r ardaloedd â'r amddifadedd lleiaf ac o fewn pob bwrdd iechyd, sy'n batrwm a welir hefyd yn y rhan fwyaf o'r clystyrau
- Mae gan Betsi Cadwaladr y bwlch amddifadedd mwyaf ond un o blith yr holl fyrddau iechyd ar gyfer mynychder canser yr ysgyfaint ymysg dynion, wrth gymharu'r ardaloedd sydd yn y pumed â'r amddifadedd lleiaf a'r pumed â'r amddifadedd mwyaf
- Mae'r bwlch amddifadedd o ran mynychder canser yr ysgyfaint yn debyg ymysg y grwpiau oedran iau a hŷn ar gyfer Cymru gyfan a Betsi Cadwaladr - gwelir patrwm tebyg mewn ychydig o glystyrau Betsi Cadwaladr

a) Yn ôl rhyw

Ffigur 1: Mae cyfradd mynychder canser yr ysgyfaint wedi'i safoni yn ôl oedran yn adral Betsi Cadwaladr yn debyg iawn i gyfradd yr achosion yng Nghymru ar gyfer y ddau ryw

* yn ystadegol arwyddocaol is na Chymru ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Chymru
Wedi'u trefnu yn ôl personau, CSOE
DS. Peidiwch â chymharu ffigur 1 sy'n dangos CSOE â ffigur 2 sy'n dangos cyfraddau syml

Tabl 2: Mae ychydig dros un o bob pump o bobl Cymru yn ysmegu gyda dim ond gwahaniaethau bach rhwng poblogaethau'r byrddau iechyd

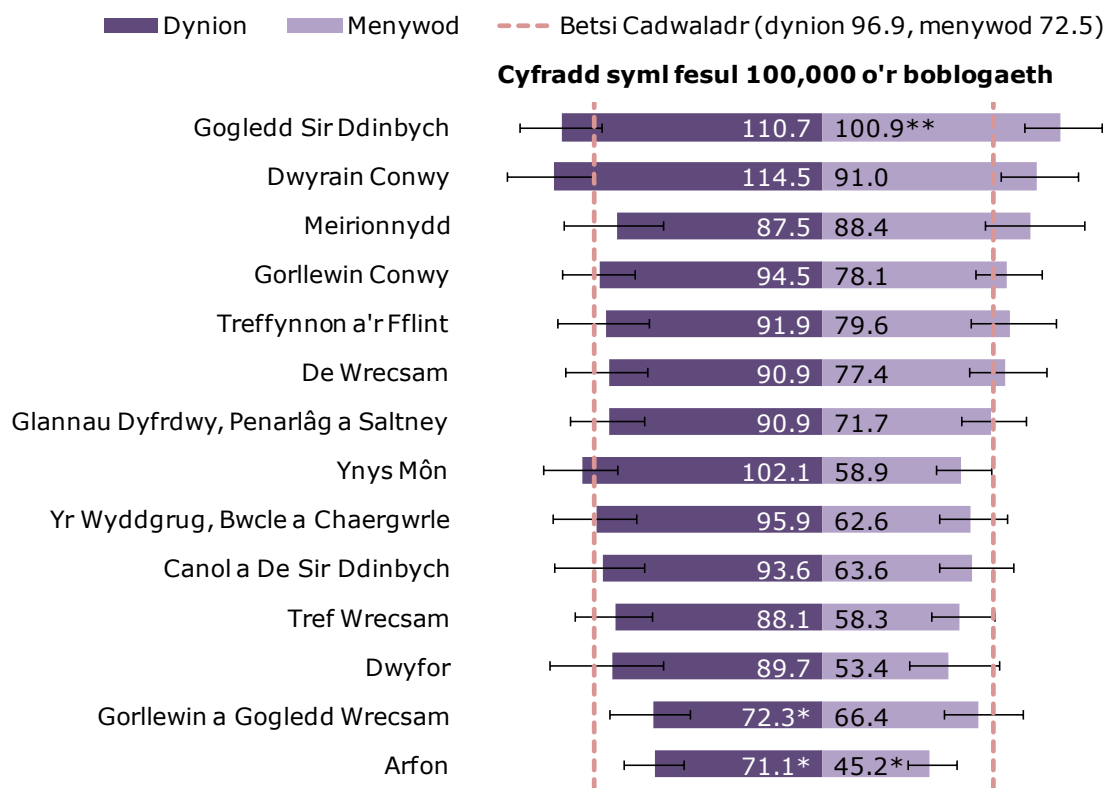
Bwrdd Iechyd	Cyfraddau Ysmygu (%)	Safle o blith y 7 bwrdd iechyd ⁱⁱ
Powys	18.1	1
Hywel Dda	18.9	2
Caerdydd a'r Fro	19.3	3
Betsi Cadwaladr	20.4	4
Abertawe Bro Morgannwg	20.7	5
Aneurin Bevan	21.7	6
Cwm Taf	22.1	7
Cymru	20.4	

Ffynhonnell: Arsyllfa Iechyd Cyhoeddus Cymru yn deillio o Ddata y Fframwaith Canlyniadau Ansawdd 2013/14 (QOF)

ⁱⁱ 1 = cyfraddau ysmygu isaf, 7 = cyfraddau ysmygu uchaf
Wedi'u trefnu yn ôl safle

Ffigur 2: Ar gyfer menywod, mae'r gyfradd mynychder syml isaf yn Arfon yn llai na hanner y gyfradd uchaf yng Ngogledd Sir Ddinbych, ac mae'r ddwy gyfradd yn ystadegol arwyddocaol wahanol i'r gyfradd ar gyfer menywod yn ardal Betsi Cadwaladr

* yn ystadegol arwyddocaol is na Betsi Cadwaladr ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Betsi Cadwaladr
 Wedi'u trefnu yn ôl personau, cyfradd syml
 DS. Peidiwch â chymharu ffigur 1 sy'n dangos CSOE â ffigur 2 sy'n dangos cyfraddau syml

Tabl 3: Mae'r gyfradd ysmegu bron wyth pwynt canran yn uwch yn y clystyrau uchaf o gymharu â'r clystyrau isaf yn ardal Betsi Cadwaladr

Clwstwr meddygon teulu	Cyfraddau Ysmegu (%)	Safle o blith y 64 bwrdd iechydⁱⁱⁱ
Yr Wyddgrug, Bwcle a Chaergwrle	16.5	7
Canol a De Sir Ddinbych	17.2	14
Gorllewin Conwy	19.1	19
Glannau Dyfrdwy, Penarlâg a Saltney	19.1	20
Arfon	19.6	25
Dwyfor	19.8	26
Meirionnydd	20.0	28
Gorllewin a Gogledd Wrecsam	20.7	31
Dwyrain Conwy	20.9	34
De Wrecsam	21.1	35
Treffynnon a'r Fflint	21.2	37
Ynys Môn	21.6	39
Tref Wrecsam	23.1	47
Gogledd Sir Ddinbych	24.2	54

Ffynhonnell: Arsyllfa Iechyd Cyhoeddus Cymru yn deillio o Ddata y Fframwaith Canlyniadau Ansawdd 2013/14 (QOF)

ⁱⁱⁱ 1 = y gyfradd ysmegu isaf, 64 = y gyfradd ysmegu uchaf
Wedi'u trefnu yn ôl safle

Er bod gan boblogaeth Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr gyfradd mynychder canser yr ysgyfaint tebyg iawn i Gymru ar gyfer dynion a menywod, dylem gofio bod gan Gymru a'r byrddau iechyd gyfraddau uchel o hyd o gymharu â llawer o wledydd Ewrop¹³.

Ceir amrywiaeth sylweddol rhwng clystyrau Betsi Cadwaladr gyda'r cyfraddau yn Arfon yn ystadegol arwyddocaol is nag ardal Betsi Cadwaladr yn gyffredinol (tabl 1), a'r cyfraddau yn Nwyrain Conwy a Gogledd Sir Ddinbych yn ystadegol arwyddocaol uwch. Er nad yw cyfraddau ysmegu cyfoes yn y byrddau iechyd a'r clystyrau yn dangos y tueddiadau hanesyddol inni, mae'r gyfradd yn gymharol gyson â'r amrywiad a welwyd ym mynychder canser yr ysgyfaint. Bydd amrywiad sylweddol ym mhroffiliau oedran poblogaethau'r practisau hefyd yn cyfrif am swm mawr o'r achosion.

Arfon yw'r clwstwr meddygon teulu mwyaf yn ardal Betsi Cadwaladr o ran maint y rhestr cleifion a dyma lle y gwelir y gyfradd isaf o ganser yr ysgyfaint o blith y pedwar ar ddeg o glystyrau meddygon teulu yn ardal Betsi Cadwaladr.

Yn ôl y disgwyl, mae tuedd gyffredinol i fynychder canser yr ysgyfaint yng nghlystyrau Betsi Cadwaladr fod yn uwch ymysg dynion na menywod. Gallwn weld bod y gyfradd ar gyfer menywod yn Arfon yn ystadegol arwyddocaol is ac mae'r gyfradd ar gyfer menywod yng Ngogledd Sir Ddinbych yn ystadegol arwyddocaol uwch na'r gyfradd ar gyfer Betsi Cadwaladr. Yn ogystal, mae'r gyfradd ymhlith menywod yng Ngogledd Sir Ddinbych yn fwy na dwbl y gyfradd ymysg menywod yn Arfon (100.9 o gymharu â 45.2 fesul 100,000 o'r boblogaeth yn y drefn honno). Gwelir gwahaniaeth llai ymysg dynion, er bod y gyfradd mynychder ar gyfer dynion yn Arfon yn ystadegol arwyddocaol is nag yn

Adran 1 - Mynychder canser yr ysgyfaint

ardal Betsi Cadwaladr ar 71.1 fesul 100,000 o'r boblogaeth. Yng Ngogledd Sir Ddinbych y mae'r gyfradd mynychder uchaf ar gyfer dynion a menywod ac mae yn safle uchaf o blith yr holl glystyrau meddygon teulu yn ardal Betsi Cadwaladr ar gyfer y bobl sy'n ysmegu.

Yn gyffredinol, ar gyfer y byrddau iechyd yng Nghymru, mae'r gyfradd ar gyfer menywod rhwng 30 a 40 fesul 100,000 o'r boblogaeth yn is na'r gyfradd ar gyfer dynion. Fodd bynnag, fel yr ydym wedi adrodd yn flaenorol⁴, er bod cyfraddau canser yr ysgyfaint ymysg menywod yng Nghymru yn parhau i fod yn is na'r cyfraddau ymysg dynion, mae'r bwlch yn cau gan fod y gyfradd ymysg menywod yn cynyddu a'r gyfradd ymysg dynion yn sefydlogi.

b) Yn ôl oedran

Tabl 4: Mae'r gyfradd mynychder ar gyfer dynion yn ardal Betsi Cadwaladr yn ystadegol arwyddocaol uwch na'r gyfradd ar gyfer menywod yn y ddau grŵp oedran

	<75 oed				75+ oed			
	Dynion		Menywod		Dynion		Menywod	
	Nifer yr achosion	Cyfradd oedran-benodol fesul 100,000 o'r boblogaeth (CH)	Nifer yr achosion	Cyfradd oedran-benodol fesul 100,000 o'r boblogaeth (CH)	Nifer yr achosion	Cyfradd oedran-benodol fesul 100,000 o'r boblogaeth (CH)	Nifer yr achosion	Cyfradd oedran-benodol fesul 100,000 o'r boblogaeth (CH)
Betsi Cadwaladr	889	57.0 (53.3, 60.9)	737	47.3 (43.9, 50.8)	749	568.5 (528.5, 610.7)	533	277.3 (254.2, 301.8)
Hywel Dda	491	57.2 (52.3, 62.5)	406	47.1 (42.6, 51.9)	365	468.0 (421.2, 518.5)	243	220.8* (193.9, 250.4)
Abertawe Bro Morgannwg	632	53.3 (49.3, 57.7)	518	43.9 (40.2, 47.8)	468	527.8 (481.1, 577.9)	430	324.4 (294.5, 356.6)
Caerdydd a'r Fro	462	42.4* (38.6, 46.5)	381	34.6* (31.2, 38.3)	374	568.0 (511.9, 628.6)	298	289.7 (257.7, 324.5)
Cwm Taf	426	63.3** (57.4, 69.6)	325	47.7 (42.6, 53.1)	283	627.6 (556.6, 705.1)	274	400.7** (354.7, 451.1)
Aneurin Bevan	690	52.4 (48.6, 56.5)	509	38.2 (35.0, 41.7)	502	530.9 (485.4, 579.4)	471	340.0** (309.9, 372.1)
Powys	138	46.2 (38.8, 54.6)	102	34.6 (28.2, 41.9)	124	414.1* (344.5, 493.8)	69	168.2* (130.8, 212.8)
Cymru	3728	53.4 (51.7, 55.2)	2978	42.5 (41.0, 44.0)	2865	536.7 (517.2, 556.7)	2318	295.1 (283.2, 307.3)

* yn ystadegol arwyddocaol is na Chymru ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Chymru

Tabl 5: Mae cyfraddau mynychder yng nghlystyrau Betsi Cadwaladr yn amrywio'n eang ymysg y rhai 75 oed a hŷn - mae'r gyfradd ymysg menywod hŷn yng Nglannau Dyfrdwy, Penarlâg a Saltney yn ystadegol arwyddocaol uwch na chyfradd Betsi Cadwaladr

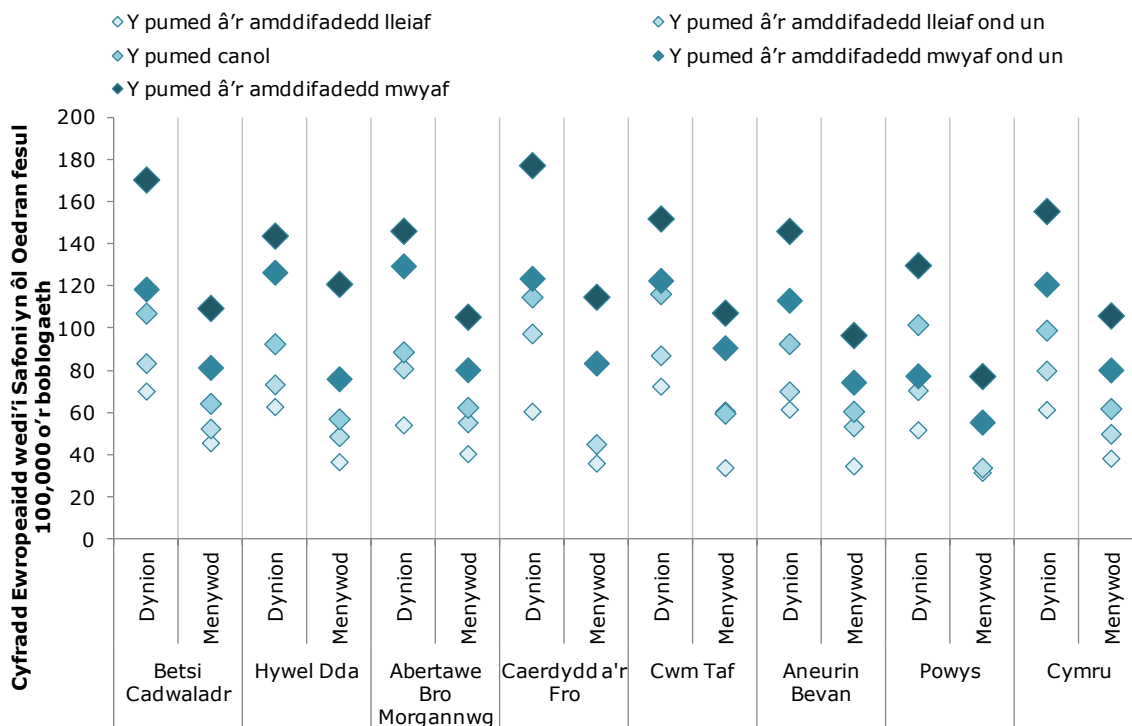
	<75 oed				75+ oed			
	Dynion		Menywod		Dynion		Menywod	
	Nifer yr achosion	Cyfradd oedran-benodol fesul 100,000 o'r boblogaeth (CH)	Nifer yr achosion	Cyfradd oedran-benodol fesul 100,000 o'r boblogaeth (CH)	Nifer yr achosion	Cyfradd oedran-benodol fesul 100,000 o'r boblogaeth (CH)	Nifer yr achosion	Cyfradd oedran-benodol fesul 100,000 o'r boblogaeth (CH)
Cwstwr meddyg teulu								
Dwyrain Conwy	67	55.8 (43.2, 70.8)	67	56.1 (43.5, 71.2)	85	671.0 (536.0, 829.7)	59	311.6 (237.2, 402.0)
Gorllewin Conwy	79	56.6 (44.8, 70.6)	71	51.4 (40.1, 64.8)	67	449.5 (348.4, 570.9)	54	246.6 (185.3, 321.8)
Ynys Môn	94	62.2 (50.3, 76.1)	52	35.4 (26.5, 46.5)	74	547.6 (430.0, 687.5)	46	234.6 (171.7, 312.9)
Arfon	73	44.6 (35.0, 56.1)	47	30.4* (22.3, 40.4)	50	522.5 (387.8, 688.9)	30	194.7 (131.4, 277.9)
Dwyfor	33	58.6 (40.3, 82.3)	16	29.6 (16.9, 48.1)	23	376.0 (238.4, 564.2)	18	187.8 (111.3, 296.7)
Meirionnydd	35	48.6 (33.9, 67.6)	38	54.3 (38.4, 74.5)	35	437.6 (304.8, 608.5)	34	298.4 (206.6, 416.9)
De Wrecsam	59	53.8 (40.9, 69.4)	60	56.1 (42.8, 72.2)	48	605.2 (446.2, 802.4)	32	270.4 (185.0, 381.8)
Tref Wrecsam	68	55.9 (43.4, 70.9)	42	35.5 (25.6, 48.0)	46	594.5 (435.3, 793.0)	34	284.4 (196.9, 397.4)
Gorllewin a Gogledd Wrecsam	39	41.7 (29.6, 57.0)	43	48.1 (34.8, 64.8)	33	555.5 (382.4, 780.1)	22	261.2 (163.7, 395.5)
Yr Wyddgrug, Bwcle a Chaergwle	61	54.2 (41.4, 69.6)	53	47.8 (35.8, 62.5)	55	663.0 (499.4, 862.9)	24	200.3 (128.4, 298.1)
Glannau Dyfrdwy, Penarlâg a Saltney	81	57.1 (45.4, 71.0)	57	40.8 (30.9, 52.9)	56	624.8 (472.0, 811.3)	52	420.6** (314.2, 551.6)
Treffynnon a'r Fflint	46	50.0 (36.6, 66.7)	47	52.7 (38.7, 70.1)	44	744.1 (540.7, 999.0)	31	353.8 (240.4, 502.2)
Canol a De Sir Ddinbych	53	54.6 (40.9, 71.4)	38	39.8 (28.2, 54.7)	46	533.5 (390.6, 711.6)	30	261.3 (176.3, 373.0)
Gogledd Sir Ddinbych	86	64.4 (51.5, 79.5)	90	67.5** (54.3, 83.0)	75	631.0 (496.3, 791.0)	62	357.1 (273.8, 457.8)
Betsi Cadwaladr	889	57.0 (53.3, 60.9)	737	47.3 (43.9, 50.8)	749	568.5 (528.5, 610.7)	533	277.3 (254.2, 301.8)

* yn ystadegol arwyddocaol is na Betsi Cadwaladr ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Betsi Cadwaladr

Mae'r cyfraddau ymysg menywod o dan 75 oed yng Ngogledd Sir Ddinbych ac ymysg menywod 75 oed a hŷn yng Nglannau Dyfrdwy, Penarlâg a Saltney yn ystadegol arwyddocaol uwch na'r cyfraddau cyfatebol yn ardal Betsi Cadwaladr. Mae'r cyfraddau hefyd yn fwy na dwbl y gyfradd mynychder isaf ar gyfer Dwyfor ar gyfer pob grŵp oedran.

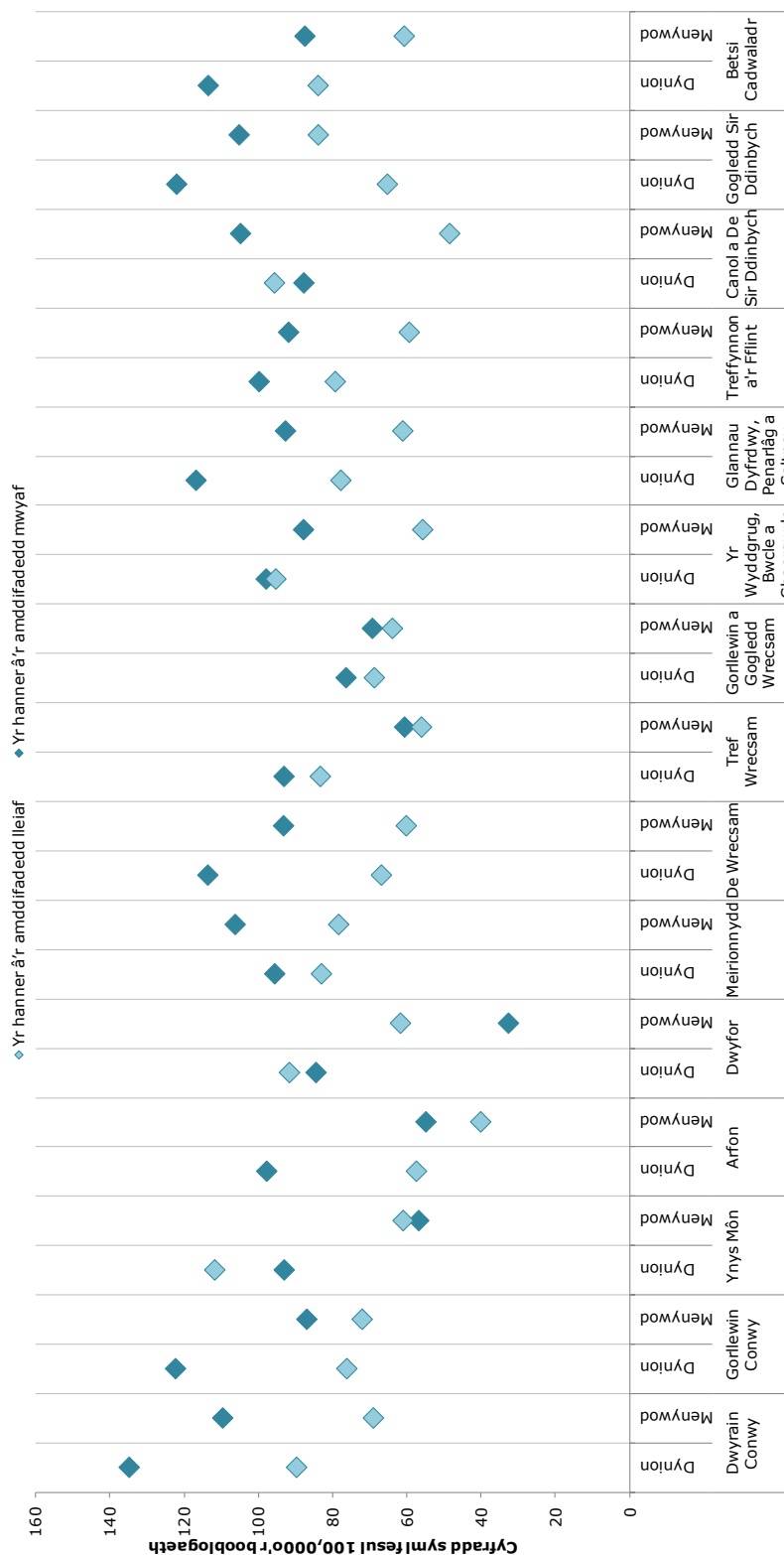
c) Yn ôl amddifadedd

Ffigur 3: Mae cyfraddau mynychder cancer yr ysgyfaint ar lefel pumedau o amddifadedd yn ardal Betsi Cadwaladr yn debyg iawn i gyfradd Cymru gyfan ar gyfer y ddau ryw ac yn cynyddu'n sylweddol o'r ardaloedd â'r amddifadedd lleiaf i'r ardaloedd â'r amddifadedd mwyaf

DS. Nodwch yma fod pumedau o amddifadedd wedi cael eu defnyddio yn hytrach na haneri amddifadedd yn ffigur 4. Peidiwch â chymharu ffigur 3 sy'n dangos CSOE â ffigur 4 sy'n dangos cyfraddau syml

Ffigur 4: Mae cyfradd mynychder cancer yr ysgyfaint yn uwch yn yr ardaloedd â'r amddifadedd mwyaf ym mron bob clwstwr yn ardal Betsi Cadwaladr, gyda bylchau amddifadedd amrywiol, ac yn gyffredinol mae cyfraddau uwch ymysg dynion o gymharu â menywod

DS. Nodwch yma fod haneri o amddifadedd wedi cael eu defnyddio yn hytrach na phumedau o amddifadedd yn ffigur 3 oherwydd y niferoedd llai o achosion. Peidiwch â chymharu ffigur 3 sy'n dangos CSOE â ffigur 4 sy'n dangos cyfraddau syml

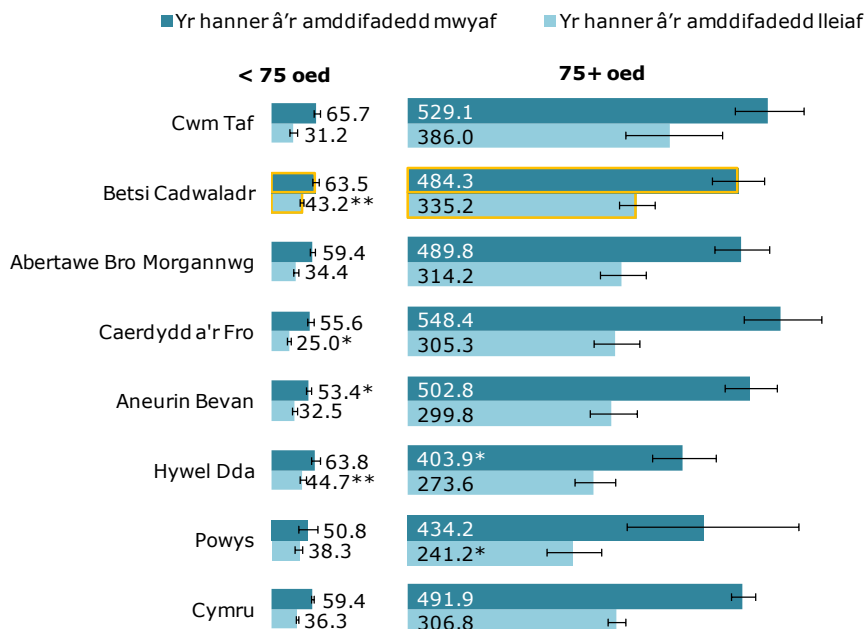
Adran 1 - Mynychder canser yr ysgyfaint

Er bod y cyfraddau mynychder canser yr ysgyfaint cyffredinol ar gyfer dynion a menywod yn ardal Betsi Cadwaladr yn debyg i'r rhai a welir yng Nghymru yn gyffredinol, mae'r anghydraddoldebau yn ardal Betsi Cadwaladr yn ehangach nag yng Nghymru. Mae graddiant serth o gynnydd o ran mynychder ar gyfer dynion a menywod rhwng ardaloedd bach yn y pumed â'r amddifadedd lleiaf a'r rhai yn y pumed â'r amddifadedd mwyaf. Ar gyfer dynion, y bwlch amddifadedd yw'r ehangaf ond un o blith yr holl fyrddau iechyd. Mae'r anghydraddoldeb ymhlith menywod hefyd yn eang. Mae'r anghydraddoldebau hyn yn destun pryder gan fod y rhan fwyaf o achosion o ganser yr ysgyfaint yn digwydd yn yr ardaloedd â'r amddifadedd mwyaf.

Mae'r patrwm cyffredinol o anghydraddoldeb hefyd yn amlwg pan fydd yr ardaloedd yn yr hanner â'r amddifadedd mwyaf yn cael eu cymharu â'r hanner â'r amddifadedd lleiaf o fewn pob clwstwr yn ardal Betsi Cadwaladr, er y gellid priodoli rhywfaint o amrywiad i'r niferoedd bach o achosion mewn rhai clystyrau.

ch) Yn ôl amddifadedd ac oedran

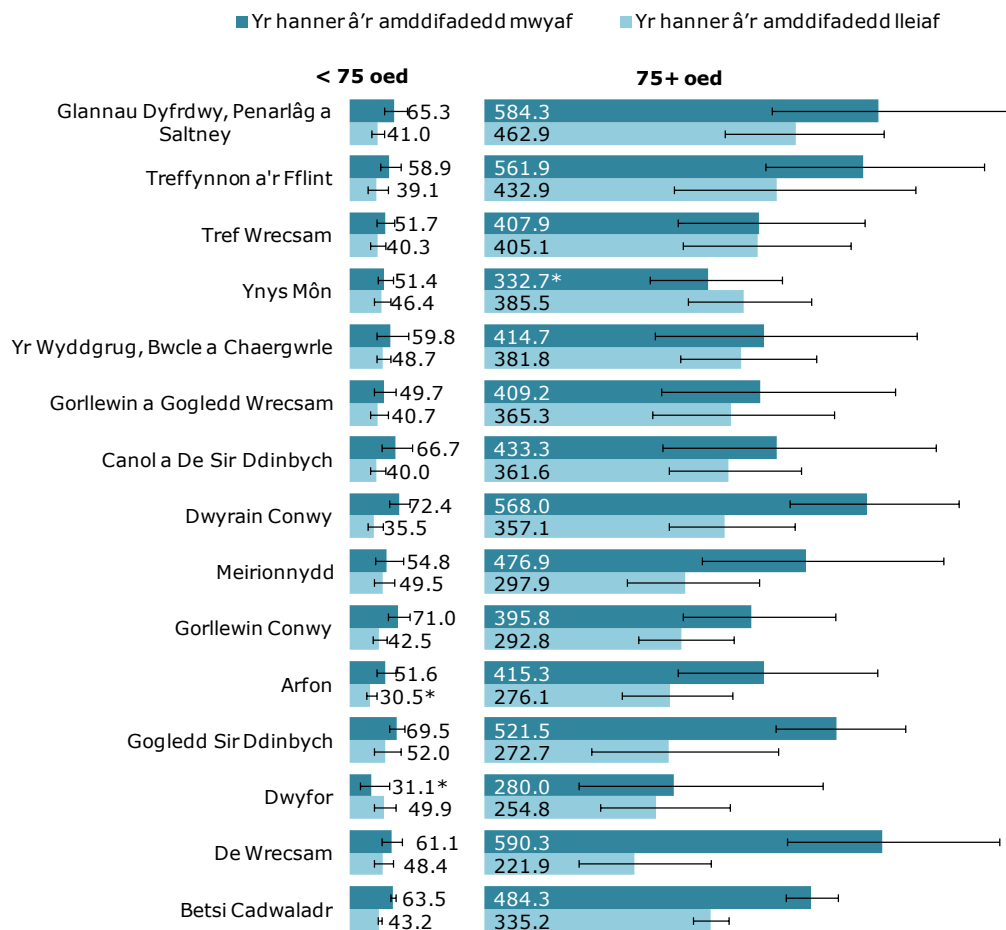
Ffigur 5: Mae'r bwloch amddifadedd o ran mynychder cancer yr ysgyfaint ymysg y grwpiau oedran iau a hŷn yn debyg ar gyfer Cymru gyfan ac ardal Betsi Cadwaladr. Ar gyfer yr hanner â'r amddifadedd lleiaf yn y grŵp oedran iau, mae cyfradd ardal Betsi Cadwaladr yn ystadegol arwyddocaol uwch na Chymru

* yn ystadegol arwyddocaol is na Chymru ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Chymru
Wedi'u trefnu yn ôl y gyfradd oedran-benodol ar gyfer yr hanner â'r amddifadedd lleiaf a'r grŵp oedran 75+

Ffigur 6: Mae cyfradd mynychder cancer yr ysgyfaint yn ôl hanner o amddifadedd yn dangos llawer o amrywiaeth ar lefel clystyrau meddygon teulu ar gyfer y ddau grŵp oedran, yn bennaf oherwydd y niferoedd bach a ddangosir gan y cyfyngau hyder eang

* yn ystadegol arwyddocaol is na Betsi Cadwaladr ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Betsi Cadwaladr Wedi'u trefnu yn ôl y gyfradd oedran-benodol ar gyfer yr hanner â'r amddifadedd lleiaf a'r grŵp oedran 75+

Gellir gweld gwahaniaethau ystadegol arwyddocaol hefyd drwy gymharu yr hanner â'r amddifadedd lleiaf a'r hanner â'r amddifadedd mwyaf ar gyfer pob grŵp oedran lle nad yw'r cyfyngau hyder yn gorgyffwrdd. Mae'r rhan fwyaf o'r cyfraddau yn y byrddau iechyd yn dangos canlyniadau ystadegol arwyddocaol rhwng yr haneri o amddifadedd, ond gellir gweld llai o ganlyniadau ystadegol arwyddocaol ar lefel clystyrau meddygon teulu oherwydd niferoedd llai a chyfyngau hyder eang.

2 Mynychder canser yr ysgyfaint yn ôl cam adeg y diagnosis

Canfyddiadau allweddol

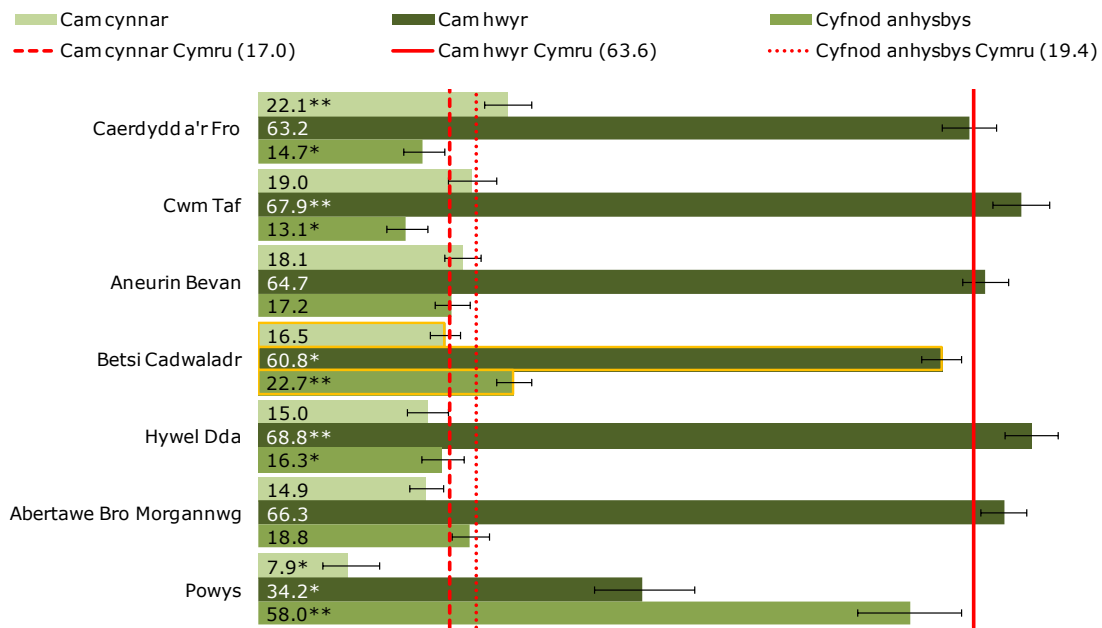
- Mae'r rhan fwyaf o achosion o ganser yr ysgyfaint yn cael diagnosis ar gam hwyr - mae gan Betsi Cadwaladr gyfran is o achosion o ganser yr ysgyfaint cam hwyr a chyfran uchel o achosion o ganser yr ysgyfaint cam anhysbys o gymharu â Chymru gyfan a byrddau iechyd eraill, ac eithrio Powys
- Mae dosbarthiad y camau'n amrywio'n sylweddol rhwng clystyrau Betsi Cadwaladr - yn y rhan fwyaf o glystyrau mae cyfran uwch o achosion cam hwyr nag achosion cam cynnar neu gam anhysbys, ond mae gan glwstwr Glannau Dyfrdwy, Penarlâg a Saltney gyfran uwch o ganser yr ysgyfaint cam anhysbys nag unrhyw gam arall^b
- Dim ond clwstwr Glannau Dyfrdwy, Penarlâg a Saltney sydd â chyfran ystadegol arwyddocaol is o achosion o ganser yr ysgyfaint cam hwyr na Betsi Cadwaladr, ond mae hyn yn debygol o ddeillio o'r gyfran fawr o achosion o ganser cam anhysbys yn y clwstwr hwn^b
- Mae cyfran yr achosion o ganser yr ysgyfaint cam anhysbys yn gyson uwch yn y grŵp oedran hŷn o gymharu â'r grŵp oedran iau ar draws y byrddau iechyd a chlystyrau Betsi Cadwaladr
- Gwelir dosbarthiad tebyg iawn o ran camau ar gyfer y ddau hanner o amddifadedd yn ardal Betsi Cadwaladr
- Nid oes patrwm clir yn nosbarthiad y camau rhwng yr ardaloedd â'r amddifadedd lleiaf a'r ardaloedd â'r amddifadedd mwyaf yng nghlystyrau Betsi Cadwaladr

---

^b Ceir cyfran uchel o ganser cam anhysbys mewn achosion trawsffiniol lle y caiff pobl eu trin y tu allan i Gymru ac nid oes unrhyw wybodaeth am y cam yn cael ei derbyn gyda'u cofrestrriad canser. Mae hyn yn effeithio'n bennaf ar fwrdd iechyd Powys ac i raddau llai ar fwrdd iechyd Betsi Cadwaladr.

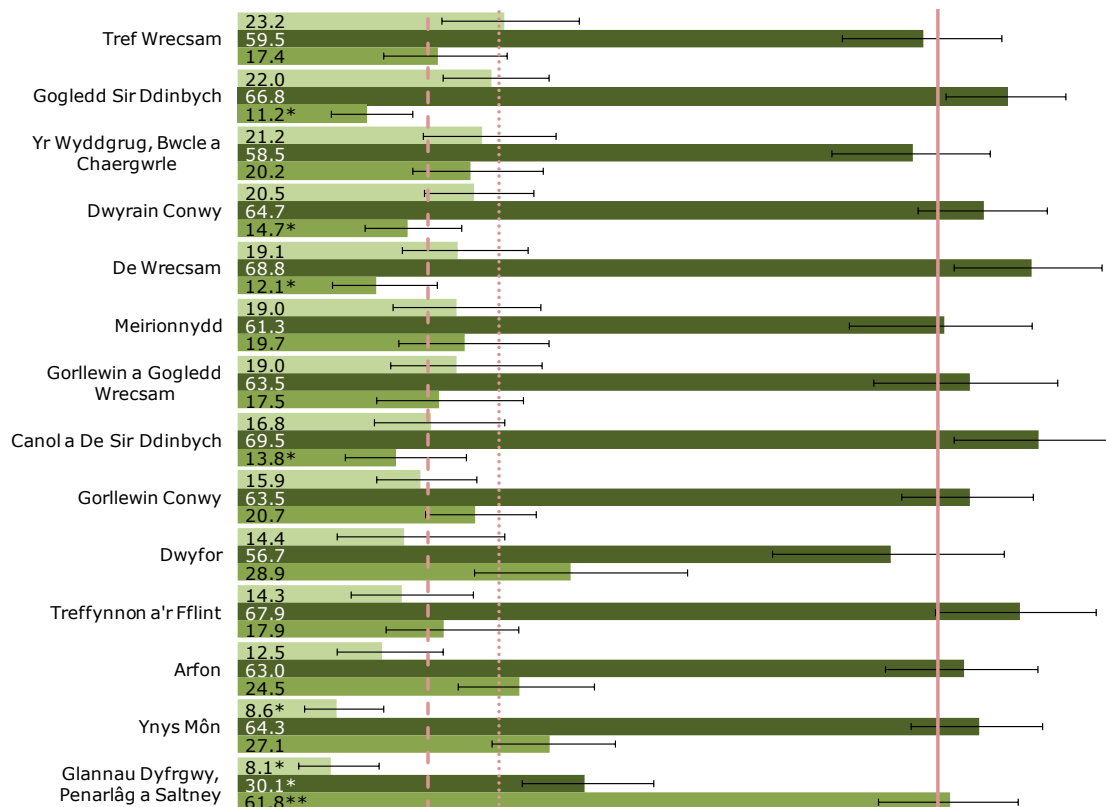
a) Yn ôl rhyw

Ffigur 7: Ceir amrywiaeth yn nosbarthiad camau canser yr ysgyfaint adeg y diagnosis ar hyd a lled Cymru - mae gan Betsi Cadwaladr gyfran ystadegol arwyddocaol is o ganser yr ysgyfaint cam hwyr o gymharu â Chymru ond cyfran ystadegol arwyddocaol uwch o ganser yr ysgyfaint cam anhysbys

* yn ystadegol arwyddocaol is na Chymru ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Chymru
Wedi'u trefnu yn ôl cyfran yr achosion o ganser yr ysgyfaint cam cynnar

Ffigur 8: Mae dosbarthiad y camau adeg y diagnosis yn amrywio'n sylweddol rhwng clystyrau Betsi Cadwaladr ond yn y rhan fwyaf o'r clystyrau gwelir cyfran uchel o achosion o ganser cam hwyr - Glannau Dyfrdwy, Penarlâg a Saltney yw'r unig glwstwr lle ceir cyfran uwch o ganser cam anhysbys na chanser cam cynnar neu gam hwyr

* yn ystadegol arwyddocaol is na Betsi Cadwaladr ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Betsi Cadwaladr Wedi'u trefnu yn ôl cyfran yr achosion o ganser yr ysgyfaint cam cynnar

Caiff cancer yr ysgyfaint sy'n cael diagnosis o gam un a cham dau ei ddsbarthu fel "cam cynnar". Yn dibynnu ar nifer o ffactorau eraill, mae'n bosibl trin pobl â chanser yr ysgyfaint cam cynnar gyda'r bwriad o'u hiacháu ac mae'r cyfraddau goroesi yn tueddu i fod yn llawer uwch nag ar gyfer clefyd ar gam hwyr. Mae achosion o ganser yr ysgyfaint y gwneir diagnosis ohonynt ar gam tri a phedwar wedi'u dosbarthu fel "cam hwyr" a gellir anelu'r driniaeth at ymestyn y cyfnod goroesi, cynnal ansawdd bywyd a lleddfu symptomau.

Mae cleifion nad oes cam wedi'i gofnodi neu nad oes digon o wybodaeth ar gael am gam y cancer i bennu cam cyffredinol wedi'u dosbarthu fel "cam anhysbys" ar y gofrestrfa ganser. Mae cam anhysbys yn cynnwys:

- achosion tystysgrif marwolaeth yn unig (DCOs) lle y caiff cancer yr ysgyfaint ei nodir ar dystysgrif marwolaeth yn unig a lle nad oes unrhyw wybodaeth bellach ar gael am y cam
- achosion trawsffiniol lle y caiff pobl eu trin y tu allan i Gymru ac nid oes unrhyw wybodaeth am y cam yn cael ei derbyn gyda'u cofrestriad cancer. Mae hyn yn effeithio'n bennaf ar Bowys ac i raddau llai ar fwrdd iechyd Betsi Cadwaladr (sylwer bod hyn bellach wedi'i gywiro a bod yr holl

Adran 2 - Mynychder canser yr ysgyfaint yn ôl cam adeg y diagnosis

wybodaeth ar gamau yn cael ei derbyn ar gyfer diagnosis o achosion newydd)

- mae cleifion sydd â chanser yr ysgyfaint ar gam mwy datblygedig (gyda neu heb gyd-afiachusrwydd arall) yn tueddu i beidio â chael biopsi, echdoriadau neu archwiliadau diagnostig pellach, felly nid oes dim gwybodaeth ar gamau ar gael neu mae'r wybodaeth honno'n brin
- cleifion lle mae gwybodaeth anghywir neu anghyflawn am gamau wedi'i chofnodi

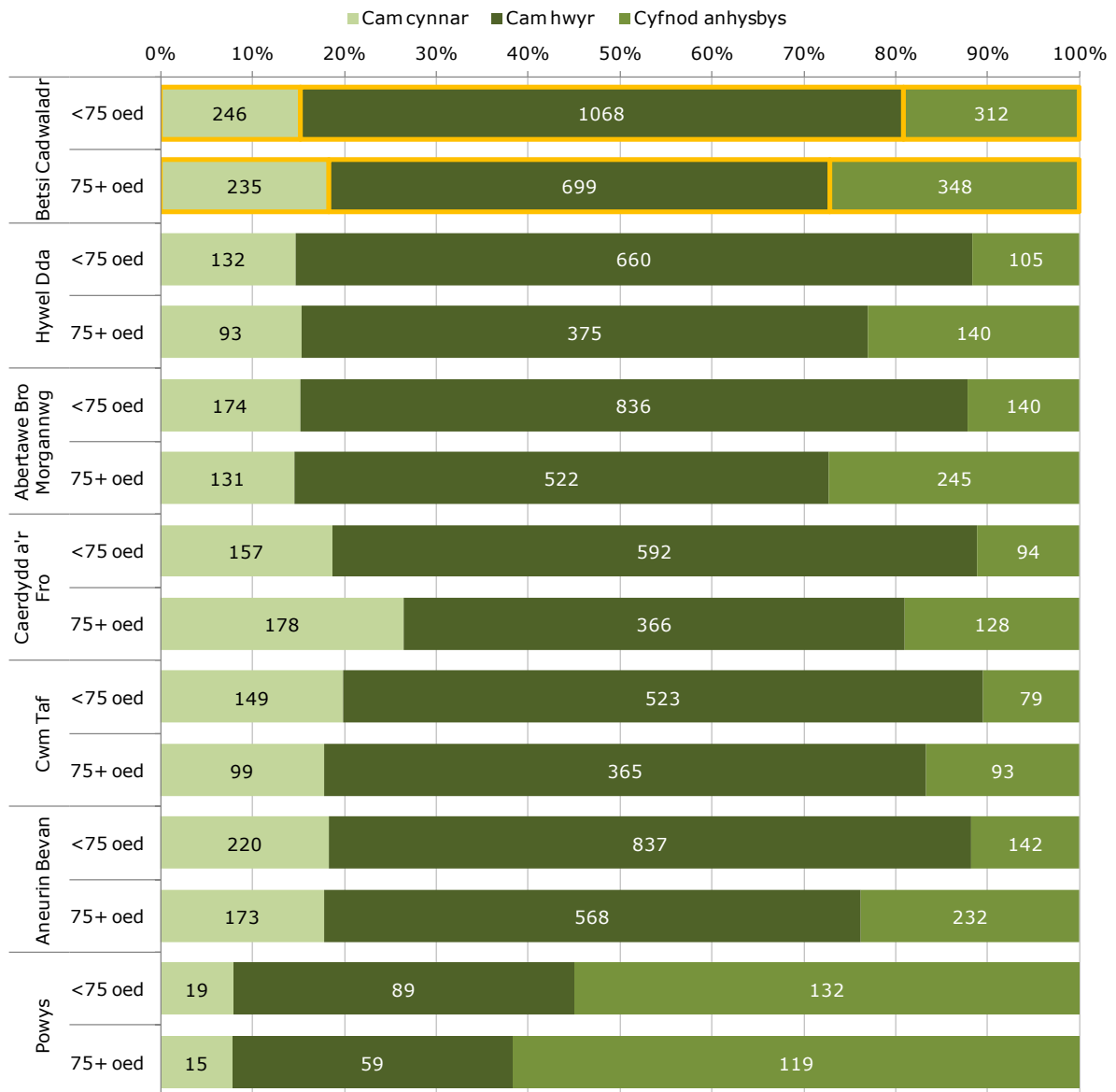
Yn unol â gweddi y DU a rhannau eraill o Ewrop, gwneir diagnosis o'r rhan fwyaf o achosion o ganser ar gam hwyr o'r clefyd yng Nghymru.

Betsi Cadwaladr sydd â'r gyfran isaf o achosion o ganser yr ysgyfaint cam hwyr o gymharu â'r byrddau iechyd eraill, ac eithrio Powys. Mae'r gyfran hon yn ystadegol arwyddocaol is na Chymru. Fodd bynnag, mae ganddi gyfran debyg i Gymru o ganser yr ysgyfaint cam cynnar, gyda chyfran uwch o ganser cam anhysbys. Mae cyfran uchel o achosion o ganser cam anhysbys yn y bwrdd iechyd hwn yn debygol o ddeillio'n rhannol o'r materion trawsffiniol a drafodir uchod. Dyma hefyd yw'r rheswm mwyaf tebygol pam mae cyfran y canser cam hwyr mor isel.

Gwelir amrywiad eang o ran dosbarthiad y camau ymhlith y clystyrau yn ardal Betsi Cadwaladr. Yng nghlwestwr Glannau Dyfrdwy, Penarlâg a Slatney, mae cyfran fwy o ganser cam anhysbys na chanser cam cynnar neu gam hwyr ond ar gyfer yr holl glystyrau eraill, y gyfran fwyaf a welir yw canser cam hwyr.

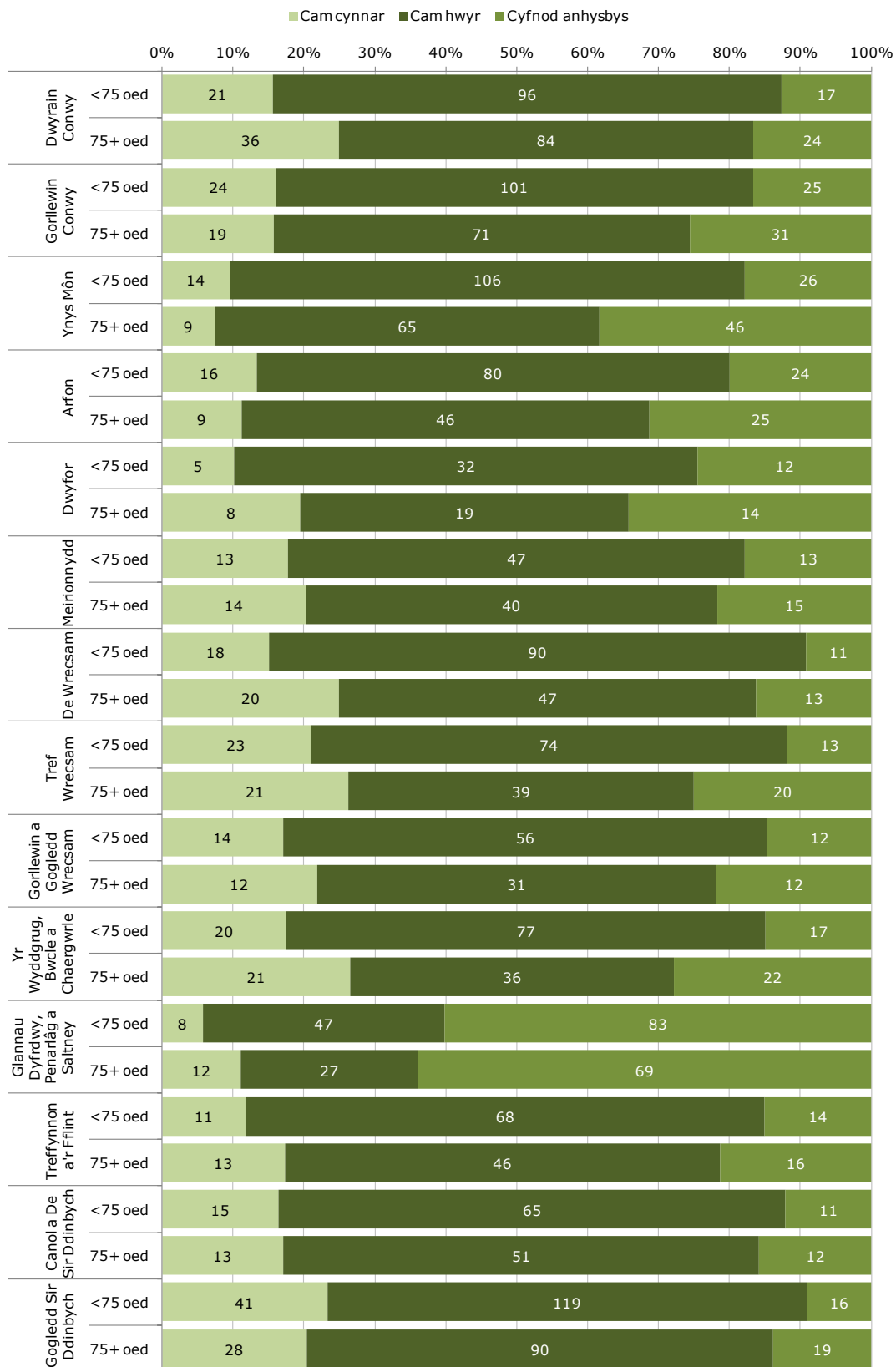
b) Yn ôl oedran

Ffigur 9: Mae cyfran cancer yr ysgyfaint cam anhysbys yn gyson uwch yn y grŵp oedran hŷn o gymharu â'r grŵp oedran iau ar draws y byrddau iechyd, ond mae llai o amrywiad yng nghyfran y clefyd cam cynnar

Adran 2 - Mynychder cancer yr ysgyfaint yn ôl cam adeg y diagnosis

Ffigur 10: Mae cyfran yr achosion o ganser yr ysgyfaint cam anhysbys yn gyson uwch yn y grŵp oedran hŷn o gymharu â'r grŵp oedran iau yng nghlystyrau Betsi Cadwaladr

Adran 2 - Mynychder canser yr ysgyfaint yn ôl cam adeg y diagnosis

Mae dosbarthiad y camau adeg y diagnosis ar gyfer canser yr ysgyfaint yn amrywio yn ôl oedran, ond ar gyfer pob bwrdd iechyd (ac eithrio Powys) a'r rhan fwyaf o glystyrau yn ardal Betsi Cadwaladr, y categori mwyaf o bell ffordd yw'r cam hwyr. Dim ond clwstwr Glannau Dyfrdwy, Penarlâg a Saltney sydd â chyfran uwch o ganser cam anhysbys na chanser cam hwyr.

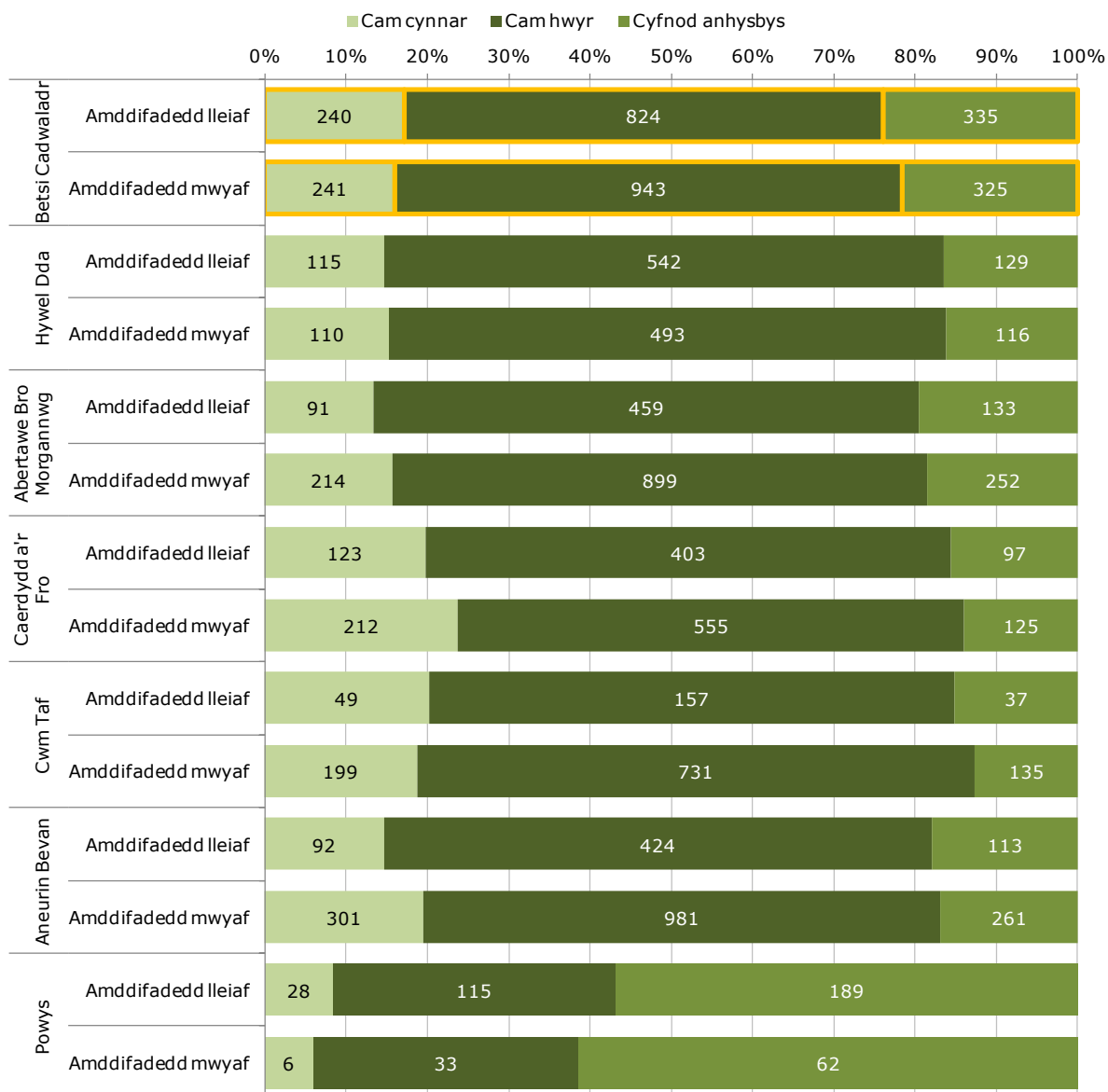
Mae cyfran yr achosion sydd ar gam anhysbys yn uwch ar gyfer pobl 75 oed a hŷn o gymharu â phobl iau na 75 oed yn y ddau siart uchod. Ar gyfer pobl iau na 75 oed, dim ond Powys sydd â chyfran uwch o ganser ar gam anhysbys nag ardal Betsi Cadwaladr ac ar gyfer y grŵp oedran hŷn dim ond dau fwrdd iechyd sydd â chyfran uwch.

Mae llai o amrywiad rhwng y grwpiau oedran yn y gyfran sy'n cael diagnosis o glefyd cam cynnar.

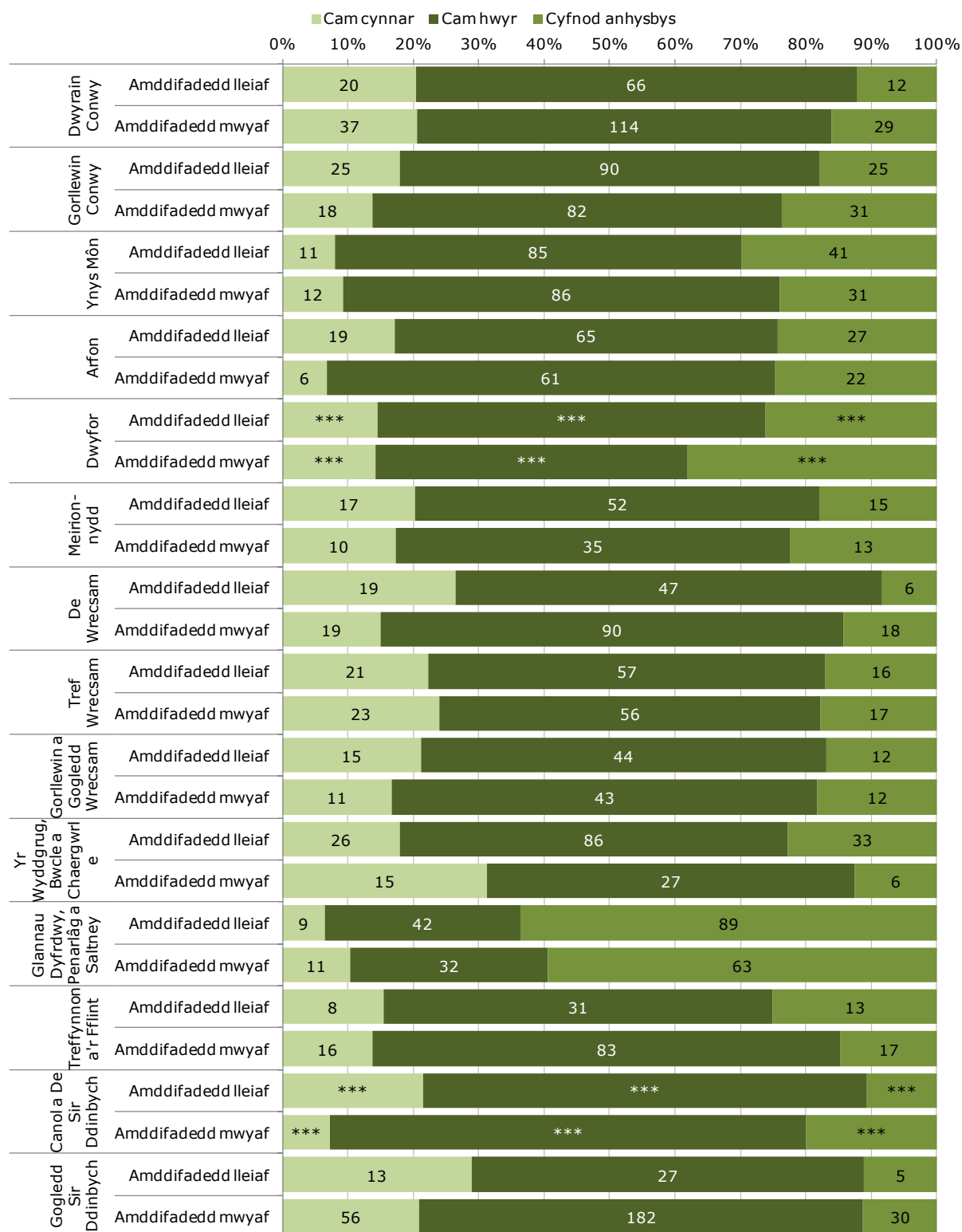

c) Yn ôl amddifadedd

Ffigur 11: Nid oes llawer o amrywiad o ran dosbarthiad y camau rhwng yr ardaloedd â'r amddifadedd lleiaf a'r ardaloedd â'r amddifadedd mwyaf yn ardal Betsi Cadwaladr, sy'n dangos dosbarthiad camau tebyg iawn ar gyfer y ddau hanner o amddifadedd

Ffigur 12: Nid oes patrwm clir yn nosbarthiad y camau rhwng yr ardaloedd â'r amddifadedd lleiaf a'r ardaloedd â'r amddifadedd mwyaf ar draws clystyrau Betsi Cadwaladr, sydd o bosibl yn gysylltiedig â niferoedd bach

*** mae'r niferoedd wedi'u hatal oherwydd y nifer fach o achosion

Adran 2 - Mynychder canser yr ysgyfaint yn ôl cam adeg y diagnosis

Yn gyffredinol, nid oes llawer o amrywiad o ran dosbarthiad y camau rhwng yr ardaloedd â'r amddifadedd lleiaf a'r ardaloedd â'r amddifadedd mwyaf yn ardal Betsi Cadwaladr a nifer o fyrddau iechyd eraill. Mae mwy o amrywiad yn nosbarthiad y camau rhwng yr ardaloedd â'r amddifadedd lleiaf a'r ardaloedd â'r amddifadedd mwyaf ar draws y clystyrau meddygon teulu yn ardal Betsi Cadwaladr. Mewn rhai clystyrau gwelir patrwm tebyg i'r byrddau iechyd gydag ychydig o amrywiaeth rhwng yr haneri amddifadedd tra bod clystyrau eraill yn dangos dosbarthiad mwy ffafriol o ran camau ar gyfer un hanner o amddifadedd o gymharu â'r llall. Mae'r niferoedd ar gyfer dau glwstwr wedi eu hatal oherwydd niferoedd bach ar gyfer rhai camau.

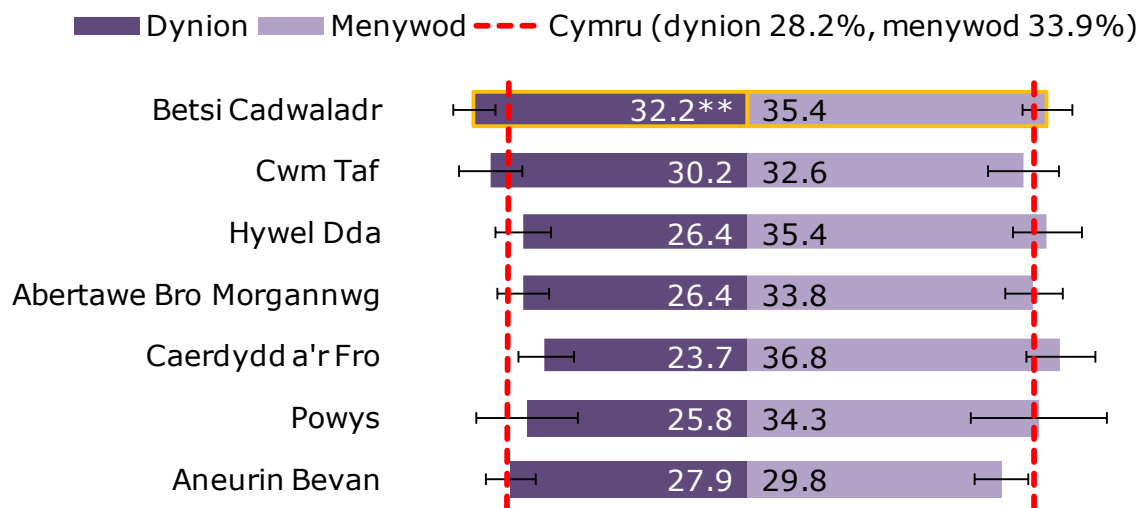
3 Cyfraddau goroesi cancer yr ysgyfaint

Canfyddiadau allweddol

- Mae'r cyfraddau goroesi ar gyfer dynion yn ardal Betsi Cadwaladr yn ystadegol arwyddocaol well na Chymru gyfan, a dyma'r gorau o blith yr holl fyrddau iechyd yng Nghymru
- Y gyfradd o roesi ar gyfer personau yn ardal Betsi Cadwaladr yw'r uchaf o blith yr holl fyrddau iechyd
- Mae'r cyfraddau goroesi ar gyfer menywod yn well nag ar gyfer dynion ar draws y byrddau iechyd ac, yn gyffredinol, ar draws clystyrau Betsi Cadwaladr, er bod gan ddynion yn Nwyfor ac yn Arfon gyfraddau goroesi sydd dros un-a-hanner gwaith yn uwch na'r menywod yn yr un clwstwr
- Mae cyfraddau goroesi cancer yr ysgyfaint yn sylweddol is ymysg y grŵp oedran hŷn o gymharu â'r grŵp oedran iau ym mhob bwrdd iechyd - mae'r amrywiad rhwng byrddau iechyd ychydig yn uwch yn y grŵp oedran hŷn
- Yn ardal Betsi Cadwaladr y mae'r gyfradd o roesi uchaf ar gyfer y ddau grŵp oedran o gymharu â'r holl fyrddau iechyd eraill a Chymru - ond nid yw'n ystadegol arwyddocaol
- Mae'r gyfradd o roesi hefyd yn is yn y grŵp oedran hŷn o gymharu â'r grŵp oedran iau ar gyfer y rhan fwyaf o'r clystyrau yn ardal Betsi Cadwaladr - dim ond Arfon a Dwyfor sydd â chyfraddau goroesi is yn y grŵp oedran iau, ond mae'r gwahaniaeth rhwng y grwpiau oedran yn y clystyrau hyn yn fach
- Mae'r gwahaniaethau mewn cyfraddau goroesi rhwng dynion a menywod yn tueddu i fod yn ehangach yn y grŵp oedran iau o gymharu â'r grŵp oedran hŷn ar gyfer pob bwrdd iechyd
- Ar y cyfan, nid oes unrhyw duedd glir yng nghyfraddau goroesi cancer yr ysgyfaint sy'n gysylltiedig ag amddifadedd ardal ar lefel y bwrdd iechyd a lefel clwstwr yn ardal Betsi Cadwaladr
- Mae gan bobl sy'n cael diagnosis yn 75 oed a hŷn ac sy'n byw yn yr hanner â'r amddifadedd lleiaf yng Nghymru gyfraddau goroesi ystadegol arwyddocaol uwch o bedwar pwynt canran o gymharu â'r rhai yn yr hanner â'r amddifadedd mwyaf

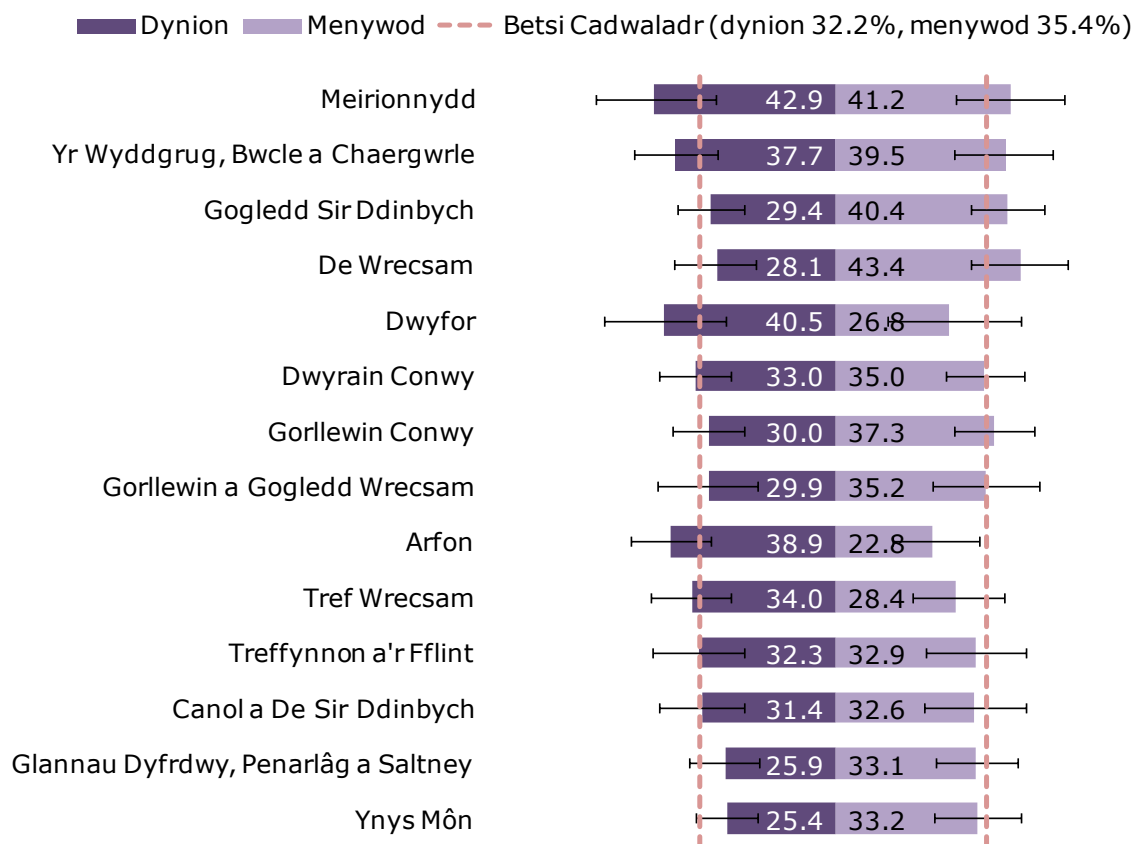
a) Yn ôl rhyw

Ffigur 13: Mae'r cyfraddau goroesi cymharol un flwyddyn ar gyfer cancer yr ysgyfaint yn gyson uwch ymhlith menywod na dynion, ond mae'r cyfraddau goroesi ymysg dynion yn ardal Betsi Cadwaladr yn ystadegol arwyddocaol uwch na Chymru a dyma'r gyfradd uchaf o blith yr holl fyrddau iechyd

* yn ystadegol arwyddocaol is na Chymru ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Chymru
Wedi'u trefnu yn ôl personau â chyfraddau goroesi cymharol o flwyddyn

Ffigur 14 Mae'r cyfraddau goroesi cymharol blwyddyn ar gyfer canser yr ysgyfaint yn uwch yn gyffredinol ymhlith menywod na dynion, gyda rhai eithriadau ac amrywiadau rhwng clystyrau

* yn ystadegol arwyddocaol is na Betsi Cadwaladr ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Betsi Cadwaladr
Wedi'u trefnu yn ôl personau â chyfraddau goroesi cymharol o flwyddyn

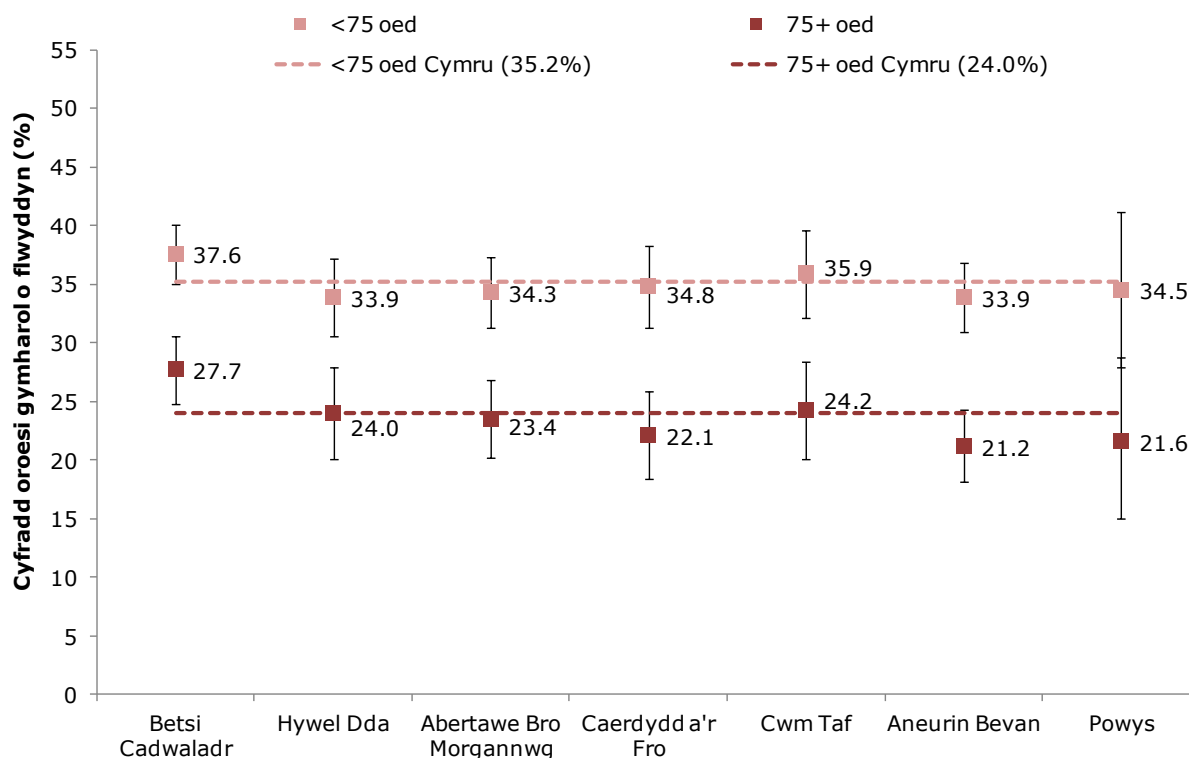
Mae'r cyfraddau goroesi ar gyfer canser yr ysgyfaint yn wael o gymharu â rhan fwyaf o fathau cyffredin eraill o ganser.

Ar y cyfan, mae'r cyfraddau goroesi cymharol un flwyddyn 5.7 pwynt canran yn uwch ymhlith menywod na dynion yng Nghymru. Yn gyffredinol, ar gyfer y ddau ryw dim ond amrywiad bach sydd rhwng y byrddau iechyd, ond yn ardal Betsi Cadwaladr, mae'r gyfradd goroesi cymharol ar gyfer dynion yn ystadegol arwyddocaol uwch na chyfradd Cymru gyfan.

Yn yr un modd, mae patrwm cyffredinol o gyfraddau goroesi uwch ymysg menywod o gymharu â dynion ar draws y clystyrau yn ardal Betsi Cadwaladr, ond mae'r cyfyngau hyder yn eang oherwydd y niferoedd bach.

b) Yn ôl oedran

Ffigur 15: Mae'r cyfraddau goroesi yn gyson is yn y grwpiau oedran hŷn o gymharu â'r rhai iau ar gyfer pob bwrdd iechyd. Y cyfraddau goroesi yn ardal Betsi Cadwaladr yw'r uchaf ar gyfer y ddau grŵp oedran ond nid ydynt yn ystadegol arwyddocaol uwch na Chymru

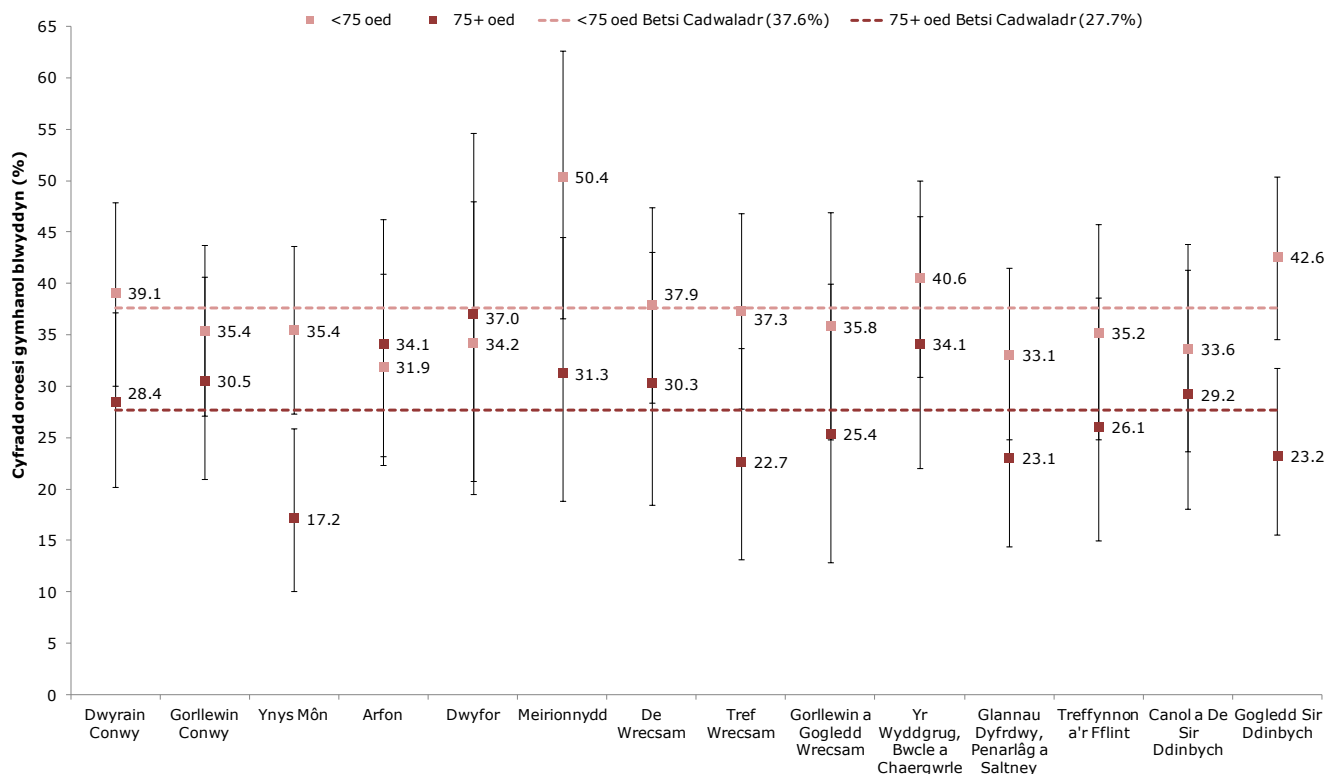
* yn ystadegol arwyddocaol is na Chymru ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Chymru

Tabl 6: Mae gan fenywod well cyfraddau goroesi na dynion yn y ddau grŵp oedran ym mhob bwrdd iechyd - mae'r gwahaniaeth rhwng y rhywiau yn gyson ehangach yn y grŵp oedran iau o gymharu â'r grŵp oedran hŷn

Bwrdd Iechyd	<75 oed			75+ oed		
	Cyfraddau goroesi blwyddyn ar gyfer dynion (%) (CH)	Cyfraddau goroesi blwyddyn ar gyfer menywod (%) (CH)	Gwahaniaeth absoliwt	Cyfraddau goroesi blwyddyn ar gyfer dynion (%) (CH)	Cyfraddau goroesi blwyddyn ar gyfer menywod (%) (CH)	Gwahaniaeth absoliwt
Betsi Cadwaladr	35.3 (31.9, 38.7)	40.3 (36.4, 44.1)	5.0	26.9 (23.2, 30.8)	27.0 (22.7, 31.4)	0.0
Hywel Dda	29.6 (25.3, 34.0)	39.0 (33.9, 44.0)	9.4	21.2 (16.7, 26.2)	27.7 (21.4, 34.3)	6.5
Abertawe Bro Morgannwg	29.6 (25.8, 33.6)	39.9 (35.4, 44.5)	10.3	20.4 (16.2, 25.0)	25.4 (20.8, 30.2)	5.0
Caerdydd a'r Fro	29.0 (24.6, 33.5)	41.8 (36.5, 47.1)	12.8	16.2 (12.1, 20.9)	28.6 (22.7, 34.7)	12.3
Cwm Taf	33.6 (28.8, 38.4)	38.9 (33.2, 44.6)	5.3	23.9 (18.3, 29.8)	24.0 (18.5, 30.0)	0.2
Aneurin Bevan	32.2 (28.5, 36.0)	35.8 (31.4, 40.3)	3.6	19.8 (15.8, 24.1)	21.7 (17.6, 26.1)	2.0
Powys	29.8 (21.7, 38.3)	41.2 (30.5, 51.4)	11.4	20.6 (12.8, 29.8)	22.2 (12.1, 34.2)	1.6
Cymru	31.9 (30.3, 33.5)	39.3 (37.4, 41.2)	7.5	21.9 (20.1, 23.7)	25.4 (23.4, 27.5)	3.5

* yn ystadegol arwyddocaol is na Chymru ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Chymru

Ffigur 16: Mae'r cyfraddau goroesi yn uwch yn gyffredinol yn y grŵp oedran iau yn ôl y disgwyl, ond yn Arfon a Dwyfor gwelir cyfraddau goroesi gwell yn y grŵp oedran hŷn

* yn ystadegol arwyddocaol is na Betsi Cadwaladr ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Betsi Cadwaladr

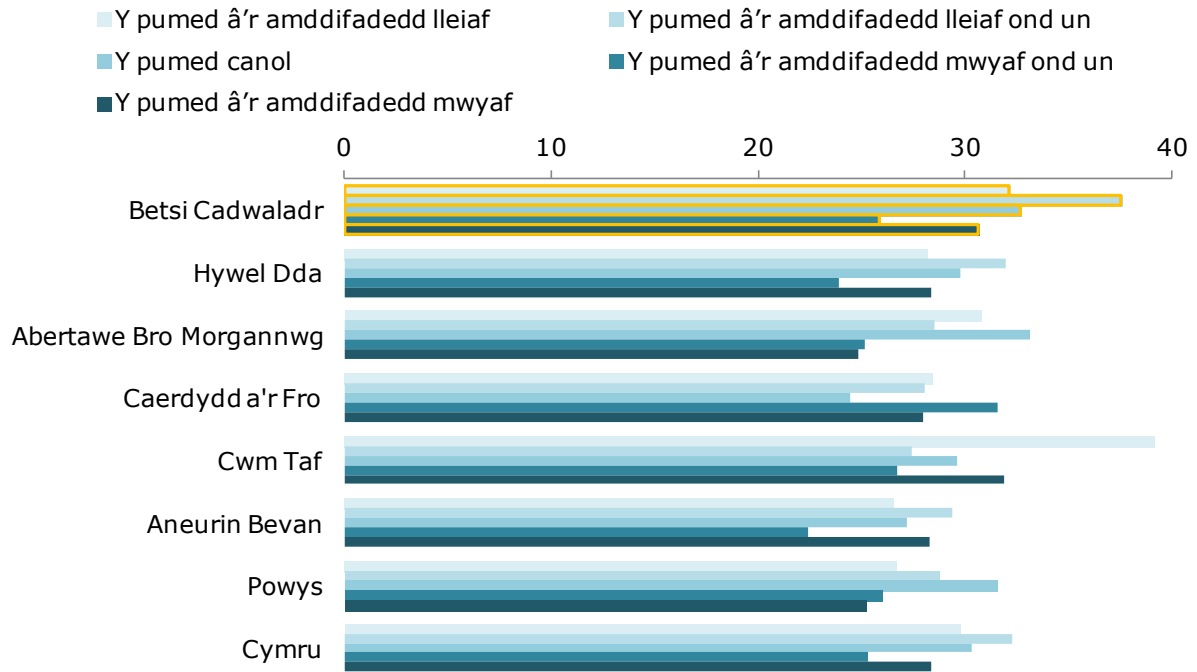
Mae'r cyfraddau goroesi yn gyson is yn y grwpiau oedran hŷn o gymharu â'r rhai iau ar gyfer pob bwrdd iechyd. Yn ardal Betsi Cadwaladr, mae'r cyfraddau goroesi yn uwch na'r cyfraddau goroesi ar gyfer Cymru, ond nid ydynt yn ystadegol arwyddocaol. Mae'r cyfraddau goroesi bron ddeg pwynt canran yn uwch yn y grŵp oedran iau o gymharu â'r grŵp oedran hŷn yn ardal Betsi Cadwaladr. Mae tua thraean y bobl ifanc yn goroesi un flwyddyn ar ôl y diagnosis, ond dim ond chwarter y bobl hŷn sy'n gwneud hynny.

Yn ôl y disgwyl, mae'r cyfraddau goroesi'n uwch yn y grŵp oedran iau o gymharu â'r grŵp hŷn ar gyfer y rhan fwyaf o glystyrau yn ardal Betsi Cadwaladr - dim ond Arfon a Dwyfor sydd â chyfraddau goroesi gwell ymysg y grŵp oedran hŷn. Ar gyfer pob grŵp oedran, mae amrywiad rhwng y clystyrau o ran y gyfradd o roesi gymharol gyfatebol yn ardal Betsi Cadwaladr. Mae'r amrywiad yn sgil y niferoedd bach ym mhob clwstwr yn debygol o egluro'r rhan fwyaf o'r gwahaniaethau a welir o fewn y grwpiau oedran. Mae'r cyfyngau hyder yn parhau i fod yn eang heb ddim canlyniadau sy'n ystadegol arwyddocaol wahanol i ganlyniadau Betsi Cadwaladr, ond gwelir gwahaniaeth ystadegol arwyddocaol rhwng y grwpiau oedran yn Ynys Môn a Gogledd Sir Ddinbych.

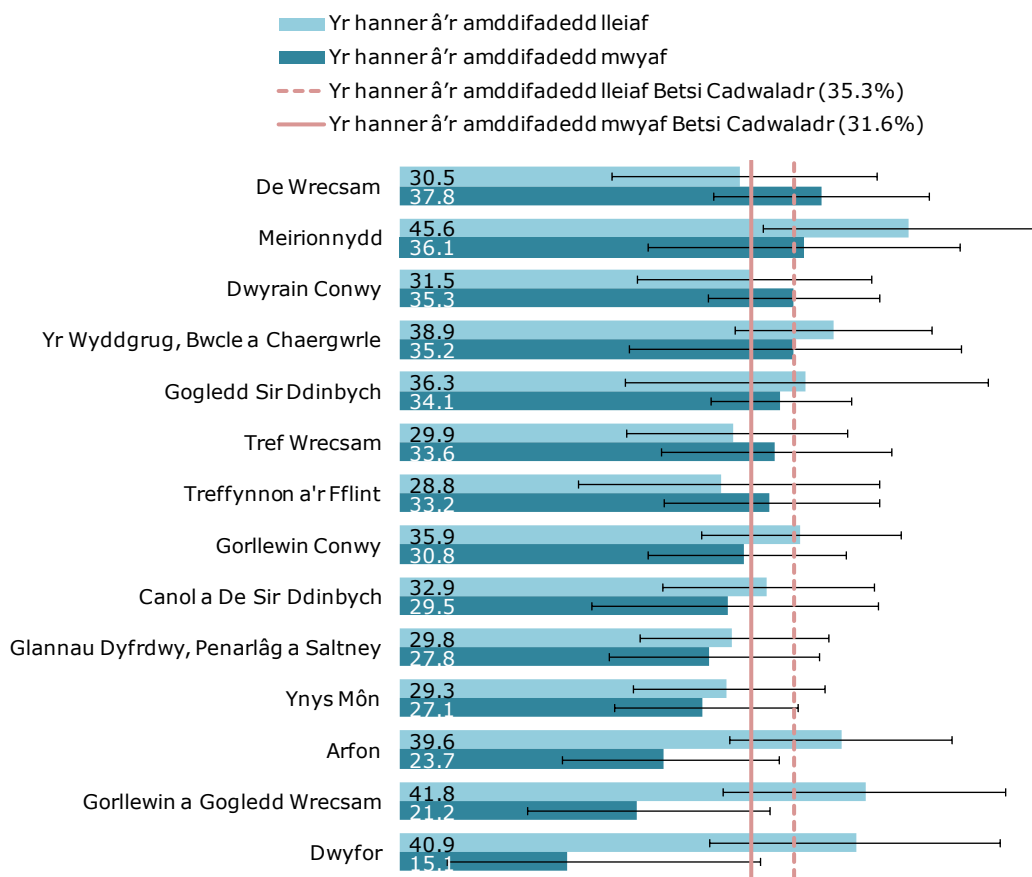
c) Yn ôl amddifadedd

Ffigur 17: Ni welir unrhyw duedd benodol mewn cyfraddau goresi cymharol un flwyddyn ar gyfer cancer yr ysgyfaint yn sgil cynnydd mewn amddifadedd yn unrhyw fwrdd iechyd nac yng Nghymru gyfan

DS. Nodwch yma fod pumedau o amddifadedd wedi cael eu defnyddio

Ffigur 18: Ni welir unrhyw duedd benodol mewn cyfraddau goroesi cymharol un flwyddyn ar gyfer cancer yr ysgyfaint yn sgil cynnydd mewn amddifadedd yng nghlystyrau Betsi Cadwaladr

* yn ystadegol arwyddocaol is na Betsi Cadwaladr ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Betsi Cadwaladr
 Wedi'u trefnu yn ôl cyfraddau goroesi cymharol o flwyddyn yn yr hanner â'r amddifadedd mwyaf
 DS. Nodwch yma fod haneri o amddifadedd wedi cael eu defnyddio yn hytrach na phumedau o amddifadedd
 oherwydd y nifer lai o achosion

Mae'r diffyg cysylltiad rhwng cyfraddau goroesi cymharol un flwyddyn ar gyfer cancer yr ysgyfaint a mwy o amddifadedd ar gyfer Cymru yn ei chyfanrwydd ac ym mhob bwrdd iechyd hefyd yn digwydd ar lefel clwstwr yn ardal Cadwaladr.

ch) Yn ôl amddifadedd ac oedran**Tabl 7: Mae'r cyfraddau goroesi yn uwch yn gyffredinol ar gyfer yr hanner â'r amddifadedd lleiaf o gymharu â'r hanner â'r amddifadedd mwyaf, gyda chyfraddau goroesi gwell yn y grŵp oedran iau na'r grŵp oedran hŷn**

	<75 oed		75+ oed	
	Cyfradd orosi blwyddyn yr hanner â'r amddifadedd lleiaf (%) (CH)	Cyfradd orosi blwyddyn yr hanner â'r amddifadedd mwyaf (%) (CH)	Cyfradd orosi blwyddyn yr hanner â'r amddifadedd lleiaf (%) (CH)	Cyfradd orosi blwyddyn yr hanner â'r amddifadedd mwyaf (%) (CH)
Betsi Cadwaladr	40.7 (37.0, 44.5)	33.8 (30.5, 37.2)	27.5 (23.5, 31.7)	23.3 (19.6, 27.2)
Hywel Dda	34.5 (29.9, 39.2)	32.7 (28.0, 37.4)	24.9 (19.7, 30.4)	19.3 (14.5, 24.7)
Abertawe Bro Morgannwg	38.9 (33.4, 44.3)	30.6 (27.1, 34.0)	21.5 (16.5, 26.8)	20.8 (17.1, 24.8)
Caerdydd a'r Fro	36.4 (30.6, 42.3)	33.0 (28.8, 37.3)	21.2 (16.1, 26.7)	18.9 (14.5, 23.7)
Cwm Taf	32.1 (23.7, 40.8)	35.9 (31.8, 39.9)	27.5 (18.4, 37.3)	20.2 (16.2, 24.6)
Aneurin Bevan	32.1 (26.8, 37.5)	33.6 (30.3, 37.0)	20.9 (15.7, 26.7)	16.9 (13.9, 20.2)
Powys	34.4 (27.0, 41.9)	34.6 (21.5, 48.1)	21.1 (13.8, 29.3)	17.8 (7.2, 32.1)
Cymru	36.8 (34.7, 38.8)	33.3 (31.7, 34.8)	23.9 (21.9, 26.1)	19.9 (18.3, 21.6)

* yn ystadegol arwyddocaol is na Chymru ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Chymru

Er nad oes cysylltiad clir rhwng goroesi ac amddifadedd ardal yn ôl pumedau o amddifadedd, mae'n ymddangos bod cysylltiad o ran oedran a haneri amddifadedd. Mae'r cyfraddau goroesi ychydig yn uwch yn yr ardaloedd â'r amddifadedd lleiaf o gymharu â'r ardaloedd â'r amddifadedd mwyaf ar gyfer y ddau grŵp oedran yn ardal Betsi Cadwaladr. Mae'r gwahaniaeth yn y cyfraddau goroesi rhwng yr ardaloedd â'r amddifadedd mwyaf a lleiaf ac ar gyfer y rhai 75 oed a hŷn yng Nghymru yn ystadegol arwyddocaol.

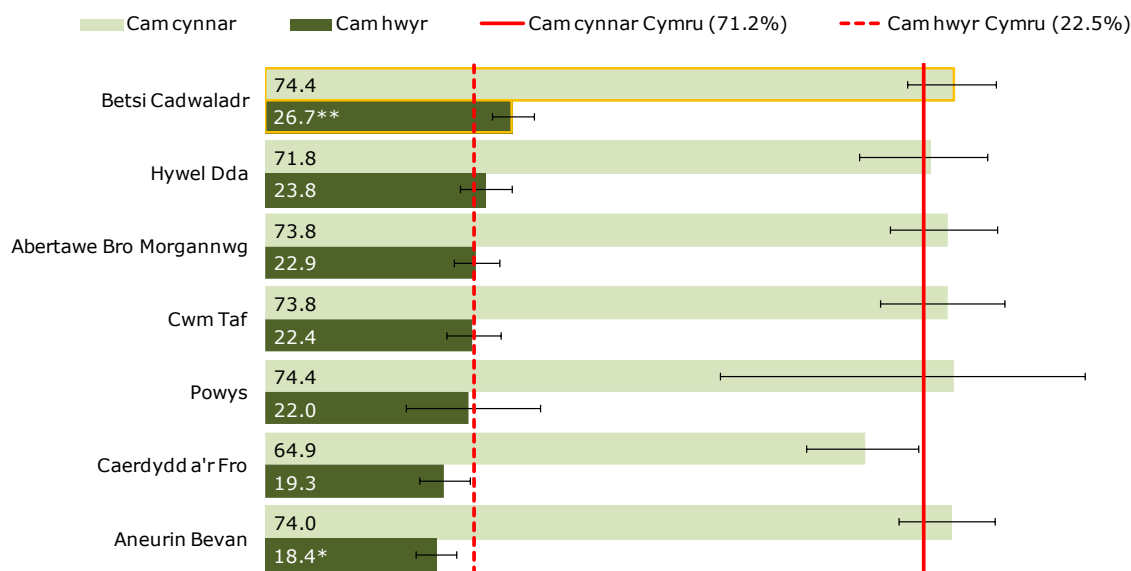
4 Cyfraddau goroesi canser yn ôl cam

Canfyddiadau allweddol

- Mae'r cyfraddau goroesi ar gyfer canser yr ysgyfaint sy'n cael diagnosis o gam cynnar yn llawer gwell nag ar gyfer canser yr ysgyfaint sy'n cael diagnosis o gam hwyr ac mae'r cyfraddau goroesi yn well yn gyffredinol ar gyfer menywod na dynion ar gyfer y cam cynnar a'r cam hwyr
- Mae gan Betsi Cadwaladr gyfraddau goroesi sy'n ystadegol arwyddocaol uwch na Chymru ar gyfer canser yr ysgyfaint cam hwyr - mae hyn yn bennaf oherwydd y cyfraddau goroesi ystadegol arwyddocaol uwch ar gyfer dynion â chanser yr ysgyfaint cam hwyr ond y gyfradd ar gyfer menywod â chanser cam hwyr yw'r uchaf hefyd
- Mae'r cyfraddau goroesi ar gyfer canser yr ysgyfaint cam cynnar yn ystadegol arwyddocaol uwch na'r cyfraddau goroesi cam hwyr yng y rhan fwyaf o nghlystyrau Betsi Cadwaladr - er nad oedd yn bosibl dangos cyfraddau goroesi cam cynnar ar gyfer yr holl glystyrau oherwydd y nifer fach o achosion - mae'r rhan fwyaf o achosion yn y categori cam hwyr
- Mae'r gwahaniaeth yn y cyfraddau goroesi rhwng y grwpiau oedran iau a hŷn ar draws y byrddau iechyd yn ehangach ar gyfer canser yr ysgyfaint cam cynnar o gymharu â chlefyd ar gam hwyr
- Mae gan ardal Betsi Cadwaladr gyfradd goroesi uchel sy'n ystadegol arwyddocaol ar gyfer canser cam hwyr o gymharu â Chymru gyfan
- Ceir cyfraddau goroesi gwell yn yr hanner â'r amddifadedd lleiaf o gymharu â'r hanner â'r amddifadedd mwyaf ar lefel Cymru, yn enwedig ar gyfer canser yr ysgyfaint cam cynnar - fodd bynnag, nid yw hyn yn cael ei ailadrodd ar gyfer pob bwrdd iechyd
- Ar gyfer canser yr ysgyfaint cam hwyr, mae gan ardal Betsi Cadwaladr gyfradd goroesi sy'n ystadegol arwyddocaol waeth na Chymru ar gyfer pobl sy'n byw yn yr hanner â'r amddifadedd mwyaf

a) Yn ôl rhyw

Ffigur 19: Mae cyfraddau goroesi cymharol un flwyddyn ar gyfer canser yr ysgyfaint yn llawer gwell ar gyfer y cam cynnar o gymharu â'r cam hwyr ar gyfer pob bwrdd iechyd - mae'r gyfradd oroesi cam hwyr yn ardal Betsi Cadwaladr yn ystadegol arwyddocaol is na Chymru

* yn ystadegol arwyddocaol is na Chymru ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Chymru
Wedi'u trefnu yn ôl personau â chyfradd oroesi gymharol o flwyddyn ar gyfer canser yr ysgyfaint cam hwyr

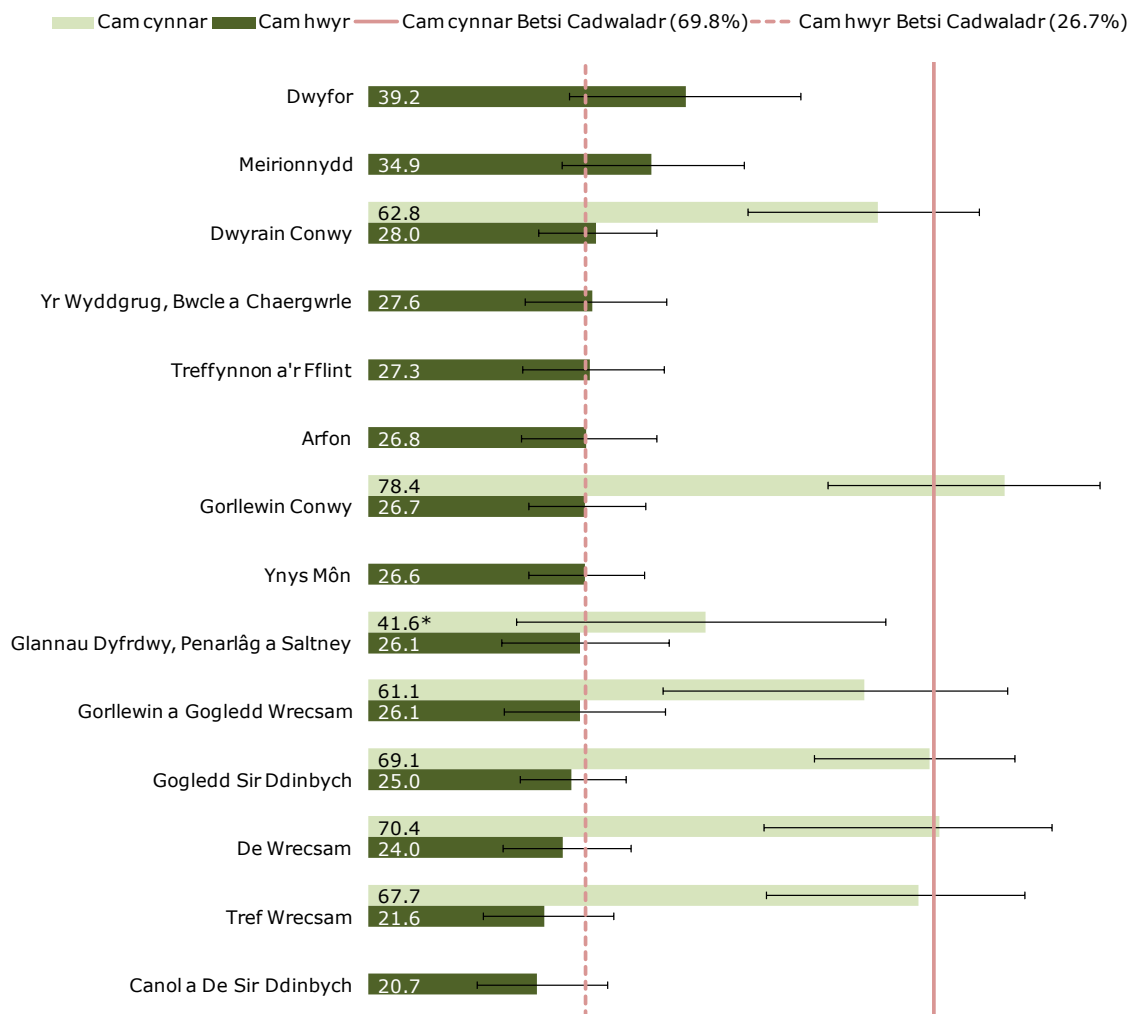
Tabl 8: Yn gyffredinol mae cyfraddau goroesi yn well ar gyfer menywod na dynion ar gyfer canser yr ysgyfaint cam cynnar a cham hwyr. Yn ardal Betsi Cadwaladr y mae'r cyfraddau goroesi gorau ar gyfer dynion a menywod sydd â chanser cam hwyr - maent yn ystadegol arwyddocaol well na chyfradd Cymru ar gyfer dynion

	Cam cynnar		Cam hwyr	
	Cyfraddau goroesi blwyddyn ar gyfer dynion (%) (CH)	Cyfraddau goroesi blwyddyn ar gyfer menywod (%) (CH)	Cyfraddau goroesi blwyddyn ar gyfer dynion (%) (CH)	Cyfraddau goroesi blwyddyn ar gyfer menywod (%) (CH)
Betsi Cadwaladr	72.8 (65.4, 78.8)	66.9 (59.5, 73.3)	24.7** (21.9, 27.6)	28.7 (25.2, 32.3)
Hywel Dda	68.0 (56.9, 76.8)	76.1 (65.0, 84.1)	20.1 (16.9, 23.6)	28.0 (23.7, 32.5)
Abertawe Bro Morgannwg	70.8 (60.8, 78.7)	75.9 (67.2, 82.6)	18.9 (16.0, 22.0)	26.4 (22.7, 30.3)
Cwm Taf	70.9 (60.0, 79.3)	77.4 (66.7, 85.0)	21.3 (17.6, 25.2)	22.9 (18.6, 27.4)
Powys	61.1 (32.7, 80.5)	-	22.0 (13.7, 31.6)	23.0 (12.6, 35.2)
Caerdydd a'r Fro	55.2* (45.2, 64.1)	72.9 (64.4, 79.7)	15.2* (12.2, 18.5)	23.7 (19.4, 28.4)
Aneurin Bevan	73.1 (64.8, 79.7)	75.4 (67.3, 81.7)	17.6 (14.9, 20.5)	18.8* (15.6, 22.2)
Cymru	69.0 (65.4, 72.3)	73.6 (70.3, 76.6)	20.1 (18.8, 21.3)	24.9 (23.3, 26.5)

* yn ystadegol arwyddocaol is na Chymru ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Chymru
- dim digon o achosion i allu cyfrifo cyfradd oroesi gymharol un flwyddyn
Wedi'u trefnu yn ôl personau â chyfradd oroesi gymharol o flwyddyn ar gyfer canser yr ysgyfaint cam hwyr

Adran 4 - Cyfraddau goroesi cancer yn ôl cam

Ffigur 20: Mae'r cyfraddau goroesi ar gyfer cancer yr ysgyfaint yn well ar gyfer cancer yr ysgyfaint cam cynnar o gymharu â chanser cam hwyr yng nghlystyrau Betsi Cadwaladr

* yn ystadegol arwyddocaol is na Betsi Cadwaladr ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Betsi Cadwaladr Wedi'u trefnu yn ôl personau â chyfradd oroesi gymharol o flwyddyn ar gyfer cancer yr ysgyfaint cam hwyr DS. Mae'r ffigurau ar gyfer clystyrau meddygon teulu Dwyfor, Meirionnydd, Yr Wyddgrug, Bwcle a Chaergwrle, Treffynnon a'r Fflint, Arfon, Ynys Môn a Chanol a De Sir Ddinbych wedi cael eu hatal ar gyfer cancer yr ysgyfaint cam cynnar oherwydd y nifer fach o achosion

Mae'r cyfraddau goroesi ar gyfer cancer yr ysgyfaint cam cynnar yn ardal Betsi Cadwaladr yn sylweddol uwch na'r cyfraddau goroesi ar gyfer cancer cam hwyr, patrwm sydd hefyd i'w weld mewn byrddau iechyd eraill. Mae hyn yn amlygu pam bod canfod cancer yr ysgyfaint yn gynnar yn hanfodol er mwyn cyflawni gwell canlyniadau. Er bod rhywfaint o amrywiaeth mewn cyfraddau goroesi cancer cam cynnar rhwng y byrddau iechyd, nid oes yr un yn ystadegol arwyddocaol wahanol i Gymru. Ar y llaw arall, gwelir canlyniadau ystadegol arwyddocaol ar gyfer cancer cam hwyr, ac mae gan ardal Betsi Cadwaladr gyfradd oroesi sy'n ystadegol arwyddocaol uwch na Chymru.

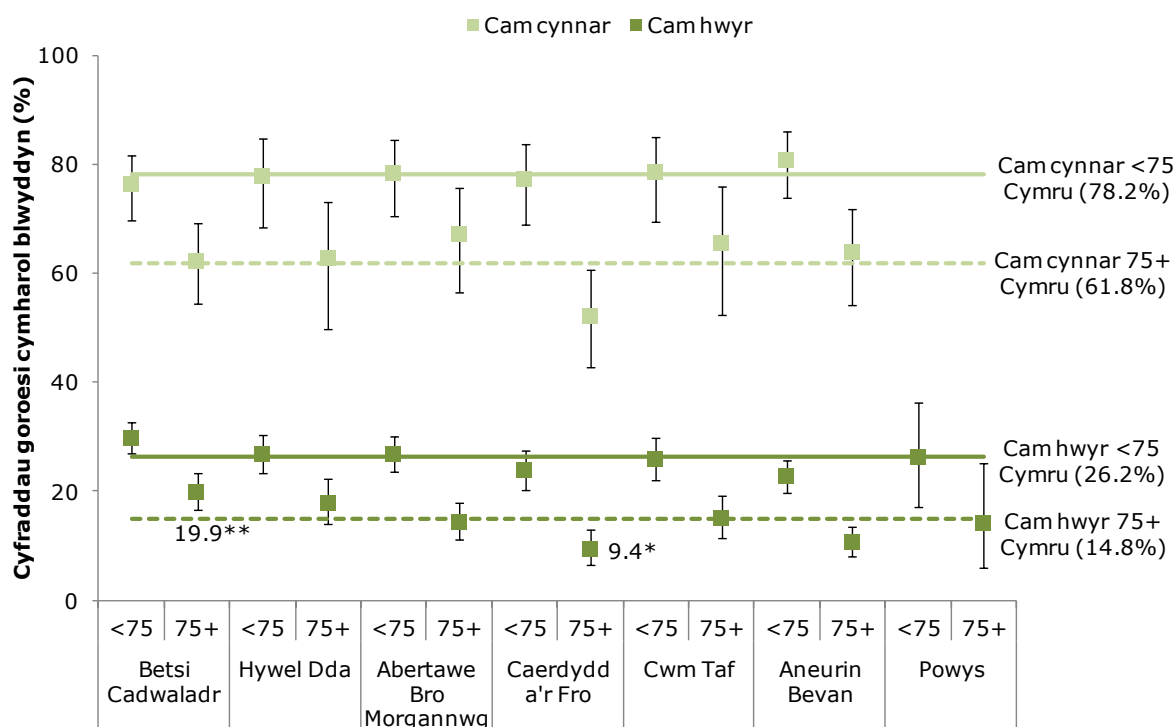
Yn gyffredinol mae cyfraddau goroesi yn well ar gyfer menywod na dynion ar gyfer cancer yr ysgyfaint cam cynnar a cham hwyr.

Adran 4 - Cyfraddau goroesi canser yn ôl cam

Yn ôl y disgwyl, mae'r cyfraddau goroesi ar gyfer canser yr ysgyfaint cam cynnar yn uwch nag ar gyfer canser cam hwyr yng nghlystyrau Betsi Cadwaladr. Mae'r cyfyngau hyder yn eang oherwydd y niferoedd bach ac mae'r cyfraddau goroesi cam cynnar wedi'u hepgor mewn saith o blith yr 14 clwstwr oherwydd niferoedd arbennig o fach. Er gwaethaf hyn, gwelir cyfradd goroesi sy'n ystadegol arwyddocaol is yng nghlwstwr Glannau Dyfrdwy, Penarlâg a Saltney ar gyfer canser cam cynnar o gymharu â chyfradd Betsi Cadwaladr.

b) Yn ôl oedran

Ffigur 21: Mae'r cyfraddau goroesi yn llawer gwell yn y grŵp oedran iau na'r grŵp oedran hŷn ar gyfer cancer cam cynnar a chanser cam hwyr yn yr holl fyrddau iechyd - mae gan ardal Betsi Cadwaladr gyfradd oroesi sy'n ystadegol arwyddocaol uwch na Chymru ar gyfer cancer cam hwyr yn y grŵp oedran hŷn

* yn ystadegol arwyddocaol is na Chymru ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Chymru DS. Noder bod y ffigurau cynnar ar gyfer Powys wedi eu hatal oherwydd y nifer fach o achosion

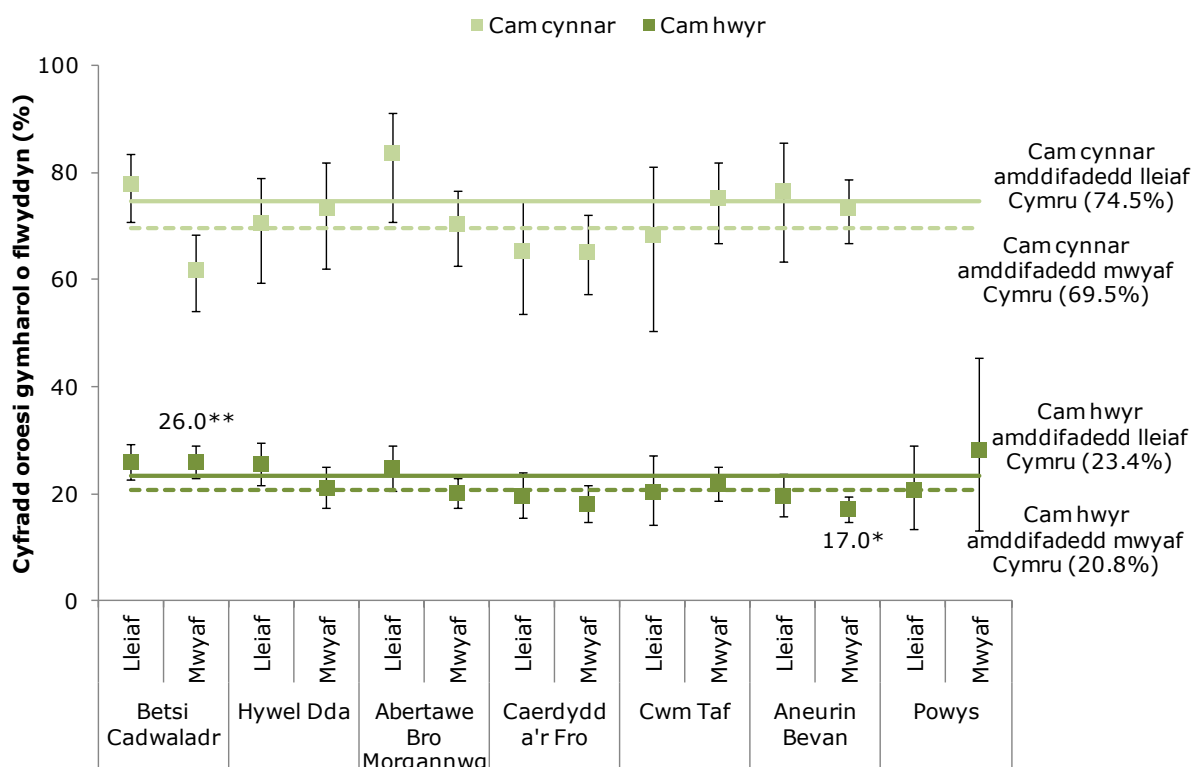
Gwelir patrwm cyffredinol o gyfraddau goroesi gwell ymysg y rhai o dan 75 oed o gymharu â'r grŵp oedran 75 oed a hŷn yn ardal Betsi Cadwaladr.

Yng Nghymru, mae dros dri chwarter y bobl yn goroesi un flwyddyn ar ôl clefyd cam cynnar ymysg y rhai o dan 75 oed, ond ychydig dros 60 y cant sy'n gwneud hynny yn y grŵp oedran 75 oed a hŷn. Mae'r gwahaniaeth yn llai ar gyfer clefyd cam hwyr lle mae'r cyfraddau goroesi yn llawer is nag ar gyfer y cam cynnar. Mae'r cyfraddau goroesi ar gyfer cancer yr ysgyfaint cam hwyr yn ardal Betsi Cadwaladr ar gyfer y grŵp oedran 75 oed a hŷn yn ystadegol arwyddocaol uwch na Chymru gyda bron 20 y cant o bobl yn goroesi un flwyddyn.

c) Yn ôl amddifadedd

Ffigur 22: Ceir llai o amrywiad rhwng cyfraddau goroesi ar gyfer cancer yr ysgyfaint cam hwyr o gymharu a chanser cam cynnar yn ôl ardal o amddifadedd - mae'r cyfraddau goroesi cancer cam hwyr yn yr hanner â'r amddifadedd mwyaf yn ardal Betsi Cadwaladr yn ystadegol arwyddocaol is na Chymru

* yn ystadegol arwyddocaol is na Chymru ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Chymru DS. Noder bod y ffigurau cynnar ar gyfer Powys wedi eu hatal oherwydd y nifer fach o achosion

Ceir cyfraddau goroesi gwell yn yr ardaloedd yn yr hanner â'r amddifadedd lleiaf o gymharu â'r hanner â'r amddifadedd mwyaf ar lefel Cymru, yn enwedig ar gyfer cancer yr ysgyfaint cam cynnar. Fodd bynnag, ar lefel bwrdd iechyd mae'r patrwm yn llai eglur.

Mae'r cyfraddau goroesi cancer cam hwyr yn ardal Betsi Cadwaladr yn ystadegol arwyddocaol well na Chymru ar gyfer yr hanner â'r amddifadedd mwyaf gyda thros chwarter y bobl yn goroesi mwy nag un flwyddyn o gymharu â thros un rhan o bump o bobl yng Nghymru.

Dangosodd dadansoddiad blaenorol² ar lefel Cymru yn y categori cam cynnar mai dim ond clefyd cam 1 oedd â'r graddiant o gyfraddau goroesi sy'n gwaethgu o'r ardaloedd yn y pumedau â'r amddifadedd lleiaf i'r rhai â'r amddifadedd mwyaf.

Cyfeiriadau

1. De Angelis R et al. Cancer survival in Europe 1999-2007 by country and age: results of EURO CARE-5 – a population-based study. *Lancet Oncol* 2013; 15: 23-34. Ar gael yn: [http://www.thelancet.com/pdfs/journals/lanonc/PIIS1470-2045\(13\)70546-1.pdf](http://www.thelancet.com/pdfs/journals/lanonc/PIIS1470-2045(13)70546-1.pdf) [Fel ar: 20^{fed} Awst 2015]
2. Iechyd Cyhoeddus Cymru. *Canser yr ysgyfaint yng Nghymru. Cyfraddau goroesi canser yr ysgyfaint a goroesi yn ôl cyfnod*. Caerdydd: Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru; 2015. Ar gael yn: <http://www.uggcc.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/1111/151214Lung%20cancer%20in%20Wales%20Cymraeg%20Final.pdf> [Fel ar: 20^{fed} Awst 2015]
3. Canolfan Gwybodaeth Iechyd a Gofal Cymdeithasol. *National lung cancer audit report 2014*. Canolfan Gwybodaeth Iechyd a Gofal Cymdeithasol; 2014. Ar gael yn: https://www.rcplondon.ac.uk/sites/default/files/nlca_annual_report_2014.pdf [Fel ar: 21^{ain} Awst 2015]
4. Iechyd Cyhoeddus Cymru. *Canser yr ysgyfaint yng Nghymru. Dadansodiad manwl o dueddiadau poblogaeth o ran mynchyder a chyfnod ar adeg y diagnosis hyd at ac yn cynnwys 2012*. Caerdydd: Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru; 2014. Ar gael yn: <http://www.uggcc.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/1111/151214Lung%20cancer%20in%20Wales%20Cymraeg%20Final.pdf> [Fel ar: 20^{fed} Awst 2015]
5. Sethi TK, El-Ghamry MN, Kloecker GH. Radon and lung cancer. *Clin Adv Hematol Oncol* 2012; 10 (3): 57-64
6. Llywodraeth Cymru. *Arolwg Iechyd Cymru 2013*. Caerdydd: Llywodraeth Cymru; 2014. Ar gael yn: <http://gov.wales/statistics-and-research/welsh-health-survey/?skip=1&lang=cy> [Fel ar 20^{fed} Awst 2015]
7. Y Sefydliad ar Gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd (OECD) *OECD factbook 2013: ystadegau economaidd, amgylcheddol a chymdeithasol*. Ar gael yn: <http://www.oecd-ilibrary.org/sites/factbook-2013-en/12/02/01/index.html?itemId=/content/chapter/factbook-2013-98-en> [Fel ar: 20^{fed} Awst 2015]
8. Llywodraeth Cymru. *Rhaglen lywodraethu*. Caerdydd: Llywodraeth Cymru; 2015. Rhaglen Lywodraethu: <http://gov.wales/about/programmeforgov/?lang=cy> [Fel ar: 21^{ain} Awst 2015]
9. Llywodraeth Cymru. *Law yn Llaw at Iechyd*. Caerdydd: Llywodraeth Cymru; 2011. Ar gael yn: <http://wales.gov.uk/docs/dhss/publications/121031tmhfinalcy.pdf> [Fel ar: 21^{ain} Awst 2015]
10. Llywodraeth Cymru. *Cynllunio gwasanaethau gofal sylfaenol i Gymru*. Caerdydd: Llywodraeth Cymru; 2015. Ar gael yn: <http://gov.wales/topics/health/nhswales/plans/care/?lang=cy> [Fel ar: 21^{ain} Awst 2015]
11. Iechyd Cyhoeddus Cymru. *GP cluster profiles (2013)* Caerdydd: Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru; 2013. Ar gael yn:

<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/922/page/58379> [Fel ar: 20^{fed} Awst 2015]

12. Iechyd Cyhoeddus Cymru. *New general practice population profiles*. Caerdydd: Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru; 2015. Ar gael yn: <http://howis.wales.nhs.uk/sitesplus/922/news/52499> [Fel ar: 20^{fed} Awst 2015]
13. Ferlay J et al. Cancer incidence and mortality patterns in Europe: estimates for 40 countries in 2012. *Eur J Cancer* 2013; 49 (6); 1374-1403

Atodiad 1 - Cyfrifiadau ar gyfer mynychder canser yr ysgyfaint

Cymru a'r Byrddau Iechyd

		Betsi Cadwaladr	Abertawe Bro Hywel Dda	Morgannwg	Caerdydd a'r Fro	Cwm Taf	Aneurin Bevan	Powys	Cymru
Rhyw	Dynion	1638	856	1100	836	709	1192	262	6593
	Menywod	1270	649	948	679	599	980	171	5296
Grŵp oedran	< 75 oed	1626	897	1150	843	751	1199	240	6706
	75+ oed	1282	608	898	672	557	973	193	5183
Cwintelau amddifadedd	Y pumed â'r amddifadedd lleiaf	399	129	266	346	49	235	107	1531
	Y pumed â'r amddifadedd lleiaf ond un	686	420	231	217	107	209	148	2018
	Y pumed canol	670	465	354	152	199	457	118	2415
	Y pumed â'r amddifadedd mwyaf ond un	670	345	561	203	493	551	20	2843
	Y pumed â'r amddifadedd mwyaf	483	146	636	597	460	720	40	3082
Haneri amddifadedd	Yr hanner â'r amddifadedd lleiaf	1399	786	683	623	243	629	332	4695
	Yr hanner â'r amddifadedd mwyaf	1509	719	1365	892	1065	1543	101	7194
Categoriâu camau	Cam cynnar	481	225	305	335	248	393	34	2021
	Cam hwyr	1767	1035	1358	958	888	1405	148	7559
	Cyfnod anhysbys	660	245	385	222	172	374	251	2309
Cyfanswm		2908	1505	2048	1515	1308	2172	433	11889

Clystyrau meddygon teulu Betsi Cadwaladr

	Dwyrain Conwy	Gorllewin Conwy	Ynys Môn	Arfon	Dwyfor	Meirionnydd De Wrecsam	Tref Wrecsam	Gorllewin a Gogledd Wrecsam	Wyddgrug, Bwcle a Chaergrwle	Dyfrdwy, Penarlâg a Saltney	Treffynon a'r Fflint	Canol a De Sir Ddinbych	Gogledd Sir Ddinbych	Cyfanswm
Rhyw	152 126	146 125	168 98	123 77	56 34	70 72	107 92	114 76	116 77	137 109	90 78	99 68	161 152	1611 1249
Grŵp oedran	134 144	150 121	146 120	120 80	49 41	73 69	119 80	110 80	114 79	138 108	93 75	91 76	176 137	1595 1265
Hanerî amddifadedo Yr hanner â'r amddifadedo	98 180	140 131	137 129	111 89	69 21	84 58	72 127	94 96	145 48	140 106	52 116	112 55	45 268	1370 1490
Categoriâu camau Cam cynnar Cam hwyr Cyfnod anhysbys	57 180 41	43 172 56	23 171 72	25 126 49	13 51 26	27 87 28	38 137 24	44 113 33	41 113 39	20 74 152	24 114 30	28 116 23	69 209 35	478 1750 632
Cyfanswm	278	271	266	200	90	142	199	190	193	246	168	167	313	2860

Atodiad 2 - Nifer yr achosion a marwolaethau ar gyfer goroesi canser yr ysgyfaint

Yn ôl rhyw

Dynion

	# achosion	# marwolaethau	Goroesiad	CH Is	CH Uwch
Dwyrain Conwy	127	87	33.0	24.8	41.5
Gorllewin Conwy	118	84	30.0	21.8	38.6
Ynys Môn	145	110	25.4	18.6	32.9
Arfon	104	65	38.9	29.4	48.3
Dwyfor	47	28	40.5	26.0	54.5
Meirionnydd	50	29	42.9	28.3	56.7
De Wrecsam	82	60	28.1	18.7	38.2
Tref Wrecsam	100	67	34.0	24.6	43.6
Gorllewin a Gogledd Wrecsam	59	41	29.9	18.5	42.1
Yr Wyddgrug, Bwcle a Chaergwrle	94	60	37.7	27.7	47.7
Glannau Dyfrdwy, Penarlâg a Saltney	110	82	25.9	18.0	34.5
Treffynnon a'r Fflint	74	51	32.3	21.7	43.3
Canol a De Sir Ddinbych	84	58	31.4	21.6	41.7
Gogledd Sir Ddinbych	134	96	29.4	21.8	37.5
Betsi Cadwaladr	1354	935	32.2	29.6	34.8

Menywod

	# achosion	# marwolaethau	Goroesiad	CH Is	CH Uwch
Dwyrain Conwy	105	69	35.0	25.8	44.4
Gorllewin Conwy	103	66	37.3	27.9	46.7
Ynys Môn	81	55	33.2	23.1	43.7
Arfon	63	49	22.8	13.4	33.6
Dwyfor	25	20	26.8	12.3	43.7
Meirionnydd	58	35	41.2	28.2	53.7
De Wrecsam	73	42	43.4	31.8	54.5
Tref Wrecsam	69	49	28.4	18.1	39.7
Gorllewin a Gogledd Wrecsam	53	35	35.2	22.7	48.0
Yr Wyddgrug, Bwcle a Chaergwrle	67	41	39.5	27.7	51.1
Glannau Dyfrdwy, Penarlâg a Saltney	94	64	33.1	23.7	42.9
Treffynnon a'r Fflint	61	41	32.9	21.4	44.8
Canol a De Sir Ddinbych	58	40	32.6	21.0	44.8
Gogledd Sir Ddinbych	128	78	40.4	31.7	49.0
Betsi Cadwaladr	1057	693	35.4	32.5	38.3

Personol

	# achosion	# marwolaethau	Goroesiad	CH Is	CH Uwch
Dwyrain Conwy	232	156	34.2	27.9	40.5
Gorllewin Conwy	221	150	33.4	27.1	39.8
Ynys Môn	226	165	28.3	22.4	34.3
Arfon	167	114	32.6	25.4	39.9
Dwyfor	72	48	34.4	23.5	45.6
Meirionnydd	108	64	42.2	32.5	51.5
De Wrecsam	155	102	34.8	27.2	42.5
Tref Wrecsam	169	116	32.3	25.2	39.7
Gorllewin a Gogledd Wrecsam	112	76	32.7	24.0	41.6
Yr Wyddgrug, Bwcle a Chaergwrle	161	101	38.7	31.0	46.4
Glannau Dyfrdwy, Penarlâg a Saltney	204	146	29.2	23.0	35.7
Treffynnon a'r Fflint	135	92	32.2	24.3	40.4
Canol a De Sir Ddinbych	142	98	32.1	24.4	39.9
Gogledd Sir Ddinbych	262	174	34.8	29.0	40.8
Betsi Cadwaladr	2411	1628	33.6	31.7	35.5

Yn ôl cam

Cynnar

	# achosion	# marwolaethau	Goroesiad	CH Is	CH Uwch
Dwyrain Conwy	50	20	62.8	46.7	75.2
Gorllewin Conwy	33	9	78.4	56.6	90.1
Ynys Môn	22 ***	***	***	***	***
Arfon	19 ***	***	***	***	***
Dwyfor	10 ***	***	***	***	***
Meirionnydd	21 ***	***	***	***	***
De Wrecsam	31	10	70.4	48.6	84.2
Tref Wrecsam	39	14	67.7	48.9	80.9
Gorllewin a Gogledd Wrecsam	23	9	61.1	36.2	78.8
Yr Wyddgrug, Bwcle a Chaergwrle	33 ***	***	***	***	***
Glannau Dyfrdwy, Penarlâg a Saltney	17	10	41.6*	18.1	63.7
Treffynnon a'r Fflint	20 ***	***	***	***	***
Canol a De Sir Ddinbych	25 ***	***	***	***	***
Gogledd Sir Ddinbych	61	21	69.1	54.9	79.7
Betsi Cadwaladr	409	137	69.8	64.7	74.3

* yn ystadegol arwyddocaol is na Betsi Cadwaladr ** yn ystadegol arwyddocaol uwch na Betsi Cadwaladr

*** mae'r niferoedd wedi'u hatal oherwydd y nifer fach o achosion

Hwyr

	# achosion	# marwolaethau	Goroesiad	CH Is	CH Uwch
Dwyrain Conwy	153	112	28.0	20.9	35.5
Gorllewin Conwy	149	110	26.7	19.8	34.1
Ynys Môn	150	112	26.6	19.7	34.0
Arfon	111	82	26.8	18.8	35.4
Dwyfor	43	27	39.2	24.7	53.3
Meirionnydd	70	46	34.9	23.8	46.3
De Wrecsam	111	85	24.0	16.5	32.2
Tref Wrecsam	106	83	21.6	14.1	30.1
Gorllewin a Gogledd Wrecsam	73	54	26.1	16.7	36.5
Yr Wyddgrug, Bwcle a Chaergwrle	99	73	27.6	19.2	36.7
Glannau Dyfrdwy, Penarlâg a Saltney	67	51	26.1	16.4	36.9
Treffynnon a'r Fflint	99	72	27.3	18.9	36.4
Canol a De Sir Ddinbych	101	79	20.7	13.2	29.4
Gogledd Sir Ddinbych	174	132	25.0	18.7	31.7
Betsi Cadwaladr	1525	1130	26.7	24.5	29.0

Yn ôl oedran

O dan 75 oed

	# achosion	# marwolaethau	Goroesiad	CH Is	CH Uwch
Dwyrain Conwy	115	70	39.1	30.1	47.9
Gorllewin Conwy	127	83	35.4	27.1	43.7
Ynys Môn	133	87	35.4	27.4	43.6
Arfon	104	71	31.9	23.2	41.0
Dwyfor	43	29	34.2	20.8	48.0
Meirionnydd	57	28	50.4	36.6	62.6
De Wrecsam	98	62	37.9	28.4	47.4
Tref Wrecsam	101	63	37.3	27.8	46.8
Gorllewin a Gogledd Wrecsam	70	45	35.8	24.8	46.9
Yr Wyddgrug, Bwcle a Chaergwrle	99	60	40.6	30.9	50.0
Glannau Dyfrdwy, Penarlâg a Saltney	122	82	33.1	24.8	41.5
Treffynnon a'r Fflint	78	51	35.2	24.8	45.8
Canol a De Sir Ddinbych	80	54	33.6	23.7	43.9
Gogledd Sir Ddinbych	150	87	42.6	34.5	50.4
Betsi Cadwaladr	1408	886	37.6	35.0	40.1

75 oed a hŷn

	# achosion	# marwolaethau	Goroesiad	CH Is	CH Uwch
Dwyrain Conwy	117	86	28.4	20.2	37.2
Gorllewin Conwy	94	67	30.5	21.0	40.6
Ynys Môn	93	78	17.2	10.1	25.9
Arfon	63	43	34.1	22.3	46.2
Dwyfor	29	19	37.0	19.5	54.7
Meirionnydd	51	36	31.3	18.9	44.5
De Wrecsam	57	40	30.3	18.4	43.0
Tref Wrecsam	68	53	22.7	13.2	33.7
Gorllewin a Gogledd Wrecsam	42	31	25.4	12.9	40.0
Yr Wyddgrug, Bwcle a Chaergwrle	62	41	34.1	22.0	46.5
Glannau Dyfrdwy, Penarlâg a Saltney	82	64	23.1	14.4	32.9
Treffynnon a'r Fflint	57	41	26.1	14.9	38.7
Canol a De Sir Ddinbych	62	44	29.2	18.1	41.3
Gogledd Sir Ddinbych	112	87	23.2	15.6	31.8
Betsi Cadwaladr	1003	742	27.7	24.8	30.6

Yn ôl amddifadedd

Hanner â'r amddifadedd lleiaf

	# achosion	# marwolaethau	Goroesiad	CH Is	CH Uwch
Dwyrain Conwy	78	54	31.5	21.2	42.3
Gorllewin Conwy	115	75	35.9	27.1	44.8
Ynys Môn	112	81	29.3	20.9	38.1
Arfon	93	58	39.6	29.6	49.5
Dwyfor	54	33	40.9	27.7	53.7
Meirionnydd	63	35	45.6	32.6	57.7
De Wrecsam	57	40	30.5	19.0	42.8
Tref Wrecsam	86	61	29.9	20.3	40.1
Gorllewin a Gogledd Wrecsam	60	35	41.8	28.9	54.2
Yr Wyddgrug, Bwcle a Chaergwrle	121	76	38.9	30.0	47.7
Glannau Dyfrdwy, Penarlâg a Saltney	117	83	29.8	21.6	38.4
Treffynnon a'r Fflint	43	30	28.8	16.0	43.0
Canol a De Sir Ddinbych	97	66	32.9	23.6	42.5
Gogledd Sir Ddinbych	34	21	36.3	20.2	52.7
Betsi Cadwaladr	1157	762	35.3	32.5	38.1

Hanner â'r amddifadedd mwyaf

	# achosion	# marwolaethau	Goroesiad	CH Is	CH Uwch
Dwyrain Conwy	154	102	35.3	27.6	43.0
Gorllewin Conwy	106	75	30.8	22.2	39.9
Ynys Môn	114	84	27.1	19.2	35.6
Arfon	74	56	23.7	14.6	34.0
Dwyfor	18	15	15.1	4.2	32.3
Meirionnydd	45	29	36.1	22.3	50.2
De Wrecsam	98	62	37.8	28.1	47.4
Tref Wrecsam	83	55	33.6	23.4	44.1
Gorllewin a Gogledd Wrecsam	52	41	21.2	11.4	33.1
Yr Wyddgrug, Bwcle a Chaergwrle	40	25	35.2	20.5	50.3
Glannau Dyfrdwy, Penarlâg a Saltney	87	63	27.8	18.7	37.6
Treffynnon a'r Fflint	92	62	33.2	23.7	43.0
Canol a De Sir Ddinbych	45	32	29.5	17.2	42.9
Gogledd Sir Ddinbych	228	153	34.1	27.9	40.4
Betsi Cadwaladr	1254	866	31.6	28.9	34.2